

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra české jazyka a literatury

Současná česká literatura a společnost

Bakalářská práce

Autor: Tomáš Kotrla
Studijní program: B7310 Filologie
Obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Křivánek, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Tomáš Kotrla
Studium:	P14P0176
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Jazyková a literární kultura
Název bakalářské práce:	Současná česká literatura a společnost
Název bakalářské práce AJ:	The contemporary Czech literature and society

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá společenským dosahem současné české literatury. Cílem je analyzovat příčiny klesajícího zájmu široké veřejnosti o českou literaturu po roce 1989 a navrhnout řešení problému, následně realizované formou projektu. Představena je proměna literární kultury po roce 1989 a diskuse spisovatelů, literárních vědců a zástupců literárních institucí o mimoestetických funkcích literatury. V praktické části práce je popsán vznik a vývoj internetového projektu k bakalářské práci.

1.) FIALOVÁ, Alena, ed., a kol. V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2410-7. 2.) Kolektiv autorů. Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků. Brno: Host, 2015. ISBN 978-80-7491-384-6. 3.) Kolektiv autorů. V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0. 4.) MACHALA, Lubomír, ed., a kol. Panorama české literatury 2: po roce 1989. Praha: Euromedia Group - Knižní klub, 2015. ISBN 978-80-242-5054-0. 5.) ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. Knihy kupovati?: Dějiny knižního trhu v českých zemích. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2404-6. 6.) TRÁVNÍČEK, Jiří. Překnížkováno: Co čteme a kupujeme (2013). Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-256-6.

Garantující pracoviště:	Katedra českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Vladimír Křivánek, CSc.
Oponent:	Mgr. Jan Bílek
Datum zadání závěrečné práce:	1.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma *Současná česká literatura a společnost* vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 26. 4. 2017

.....

podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování panu profesoru Vladimíru Křivánkovi za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěl poděkovat za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

Anotace

KOTRLA, Tomáš. *Současná česká literatura a společnost*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017, 56 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá společenským dosahem současné česky psané literatury. Cílem je analyzovat příčiny klesajícího zájmu široké veřejnosti o současnou českou literaturu a navrhnout praktické řešení problému. Teoretická část bakalářské práce popisuje proměnu knižního trhu, společenské role spisovatelů a čtenářské kultury v České republice od 90. let do současnosti. Nastíněna je diskuse spisovatelů, literárních vědců a zástupců literárních institucí o mimoestetických funkcích literatury. Praktická část představuje vznik a vývoj mého internetového projektu s názvem *Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti* (www.soucasnaliteratura.cz), který vznikl za účelem nekomerční propagace současné české literatury. Projekt se dále zaměřuje na informování široké veřejnosti o vývoji české literatury po roce 1989 a vztazích literatury a moderních technologií. Součástí je i databáze článků prestižních literárních periodik o současné české literatuře.

Klíčová slova: česká literatura, společnost, knižní trh, propagace

Annotation:

KOTRLA, Tomáš. *The Contemporary Czech literature and society*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017, 56 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis is concerned with social impact of contemporary Czech written literature. Its goal is to analyse reasons of decreasing interest of general public in contemporary Czech literature and to suggest practical solution of the problem. The theoretical part of the bachelor thesis describes the change of the book market, the social role of writers and the reading culture in the Czech republic since 90s to present. The discussion of writers, literary scientists and representatives of literary institutions about social functions of literature is outlined. The practical part introduces the creation and progress of my Internet project called *Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti* (www.soucasnaliteratura.cz), which was created for the purpose of noncommercial promotion of contemporary Czech literature. The project is also focused on informing the general public about the progress of the Czech literature after 1989 and relations of literature and modern technologies. It also includes a database of articles from prestigious literary journals about contemporary Czech literature.

Keywords: Czech literature, society, book market, promotion

Obsah

Seznam zkratk a dalších termínů	9
1 Úvod	10
2 Spisovatelé jako „svědomí národa“	12
3 Proměny české literatury po roce 1989	13
3.1 Liberalizace trhu	13
3.2 Literární kultura	15
3.2.1 Autoři, společnost a trh	15
3.2.2 Nakladatelství, distribuční a knihkupecká síť	17
3.2.3 Čtenář v digitální éře	20
3.3 Propagace a zprostředkování literatury veřejnosti	21
4 Spory o podobu české literatury	22
4.1 Literatura, politika a společnost po roce 2000	22
4.2 Sjezd spisovatelů 2015	26
4.2.1 Založení Asociace spisovatelů	26
4.2.2 Příspěvek Pavla Janáčka	27
4.2.3 Příspěvek Petra A. Bílka	28
4.2.4 Příspěvek Miroslava Balaštíka	30
5 Projekt Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti	33
5.1 Cíle projektu	33
5.2 Hledání vhodné platformy	34
5.2.1 Přednáška	34
5.2.2 Projekt v tištěné formě	34
5.2.3 Webové stránky	35
5.3 Příprava projektu	35
5.3.1 První návrh	35
5.3.2 Analýza konkurence	37
5.3.3 Testovací verze	38
5.3.4 Finální úpravy a spuštění projektu	40
5.4 Provoz projektu	41
5.4.1 Tvorba vlastního obsahu	41
5.4.2 Strategie řízení projektu	44
5.5 Plán budoucího rozvoje projektu	46
5.5.1 Základní předpoklady	46
5.5.2 SWOT analýza	47
5.5.3 Oslovení dalších partnerů	48

6 Závěr.....	48
Seznam pramenů a literatury.....	51
Přílohy.....	1
Příloha A: Slovníček pojmů praktické části BP.....	2
Příloha B: Vzhled prvního návrhu (neveřejných) webových stránek.....	3
Příloha C: Současná podoba webových stránek.....	4
Příloha D: Administrace webových stránek.....	6
Příloha E: Služba Webmail společnosti Active24.....	7

Seznam zkratek a dalších termínů

ANL – výběrová databáze článků v českých novinách, časopisech a sbornících na webových stránkách Národní knihovny ČR

AV ČR – Akademie věd České republiky

ČSFD – Česko-slovenská filmová databáze

ČR – Česká republika

DPH – daň z přidané hodnoty

FF MU – Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně

KSČ – Komunistická strana Československa (1921-92)

SWOT analýza – projektová nebo firemní analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb

Zkratky a další odborné termíny týkající se praktické části mé bakalářské práce jsou uvedeny v Příloze A.

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá společenským dosahem současné české literatury. Česká literatura prošla po roce 1989 složitým vývojem. Pád totalitního režimu znamenal vytoužený konec ideologického tlaku, téměř současně však na literární obec dolehl tlak finanční. Zejména velká nakladatelství se jen těžko přizpůsobovala tržním mechanismům a mnohá z nich zanikla. Nově bylo nutné vybudovat distribuční a částečně i knihkupeckou síť. Čtenáři, brzy přesyceni knižní nabídkou, si v souvislosti s rychlým technologickým pokrokem postupně nacházeli cestu k jiným formám trávení volného času. Spisovatelé dobrovolně opustili veřejný prostor, čímž se sami vyhnali na okraj společenského zájmu. Situace se začala postupně měnit až po roce 2008, kdy část literární obce zahájila intenzivní diskusi o mimoestetických funkcích literatury. Je však vůbec možné, aby literatura v 21. století plnila i jinou než výhradně estetickou funkci?

Cílem této bakalářské práce je analyzovat příčiny klesajícího zájmu veřejnosti o současnou českou literaturu a na základě získaných poznatků navrhnout praktické řešení problému, realizované formou dlouhodobého internetového projektu.

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolil poměrně široký až zdánlivě vágní název *Současná česká literatura a společnost*. Dlouho jsem hledal vhodný podnázev, který by lépe specifikoval vymezení práce, ovšem během svého bádání jsem zjistil, že všichni účastníci literárního provozu jsou v dnešním globalizovaném světě moderních technologií tak úzce propojeni, že pro komplexní pochopení příčin a důsledků současného stavu literární kultury v České republice je nutné alespoň rámcově se zaměřit jak na samotné spisovatele, tak i na nakladatele, distributory, knihkupce a samozřejmě čtenáře. „Krise“, jak je v literárních kruzích s oblibou nazýváno období po roce 1989, se totiž netýká pouze současné literární tvorby, ale i špatné finanční situace české literatury a příliš konvenčního způsobu propagace. Práce se však nezabývá přímo literárními díly, neboť této oblasti je věnováno poměrně dost pozornosti ze strany literárních kritiků a historiků. Přestože jsem se snažil postihnout všechny aspekty proměny české literatury po roce 1989, některé oblasti mého zájmu by si zasloužily hlubší výzkum, a především výraznější reflexi v diskusích literární obce.

Téma vztahu české literatury a společnosti jsem si vybral zejména kvůli svému zájmu o společenské přesahy literatury a roli literatury v 21. století. Se zájmem již několik let sleduji spor o tzv. angažovanou literaturu. Zároveň si již delší dobu pokládám otázku, zda je možné

literatuře navrátit její ztracené významné společenské postavení.

Daná problematika dosud nebyla komplexně zpracována, přestože zejména od roku 2014 vyšla celá řada prací věnujících se současné české literatuře. Jednotlivé diskusní příspěvky a každoroční bilance české literatury se nachází ve vybraných literárních (nebo kulturních) periodikách jako *A2*, *Host* a *Tvar*.

Vývojem polistopadového literárního provozu a společenským postavením literatury se v úvodu zabývají monografie *V souřadnicích volnosti: česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích* (2008) a *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích* (2014), vydané v nakladatelství Academia, a Machalovo *Panorama české literatury 2: po roce 1989* (2015), zabývající se rovněž obdobím po roce 2010.

Speciálně na vývoj knižního trhu po roce 1989 se orientuje poslední kapitola monografie Zdeňka Šimečka a Jiřího Trávnička *Knihy kupovati...: Dějiny knižního trhu v českých zemích* (2014). Pohledem čtenáře na současnou produkci se svých výzkumech čtenářské kultury věnuje Jiří Trávniček; výsledky dosud posledního výzkumu z roku 2013 byly publikovány v monografii *Překnížkováno: Co čteme a kupujeme (2013)* (2014). Důležitým zdrojem pro tuto bakalářskou práci je rovněž sborník *Sjezd českých spisovatelů 2015* (2015), mapující diskuse spisovatelů o současné české literatuře v rámci prvního polistopadového sjezdu.

Ze sekundární literatury lze jmenovat například tituly zaměřené na okrajová témata české literatury. Problematikou vztahu literatury a internetu se zabývá Karel Piorecký v monografii *Česká literatura a nová média* (2016), ojedinělé případy regulace současné české literatury představuje poslední kapitola II. svazku kolektivní monografie *V obecném zájmu: Cenzura a sociální regulace literatury v moderní české literatuře 1749-2014* (2015).

V teoretické části bakalářské práce nejprve stručně představím společensko-politický vliv českých a československých spisovatelů do roku 1989 se zaměřením na II. a IV. sjezd Svazu československých spisovatelů, poté se zaměřím na vývoj literární kultury v České republice od 90. let do současnosti. V jednotlivých podkapitolách postihnu změny společenského postavení spisovatelů, specifika knižního trhu, proměnu čtenářů a podoby propagace literatury. Poté se budu věnovat diskusi literární obce o mimoestetických funkcích české literatury. Následně se zaměřím na nejdůležitější příspěvky Sjezdu spisovatelů 2015.

V praktické části představím vznik a vývoj mého internetového projektu *Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti* (www.soucasnaliteratura.cz). Podrobně rozeberu

všechny vývojové fáze od hledání vhodné platformy po spuštění a následný provoz projektu. Na závěr nastíním představu dalšího vývoje projektu.

2 Spisovatelé jako „svědomí národa“

Spisovatelé se v Českých zemích minimálně od dob národního obrození těšili výraznému společensko-politickému vlivu. Pro společnost znamenali v klíčových okamžicích národních dějin výrazné morální autority. V květnu roku 1917 čeští spisovatelé, novináři a vědci adresovali českým poslancům Říšské rady *Manifest českých spisovatelů*, požadující právo na sebeurčení národa. Mnozí spisovatelé se za své postoje později dočkali perzekuce ze strany nacistické a poté komunistické moci, v 60. letech byli součástí obrodného procesu v Československu¹, následně představiteli Charty 77. Těsné sepětí politiky a literatury symbolicky vyvrcholilo v prosinci roku 1989, kdy se prvním porevolučním československým prezidentem stal dramatik Václav Havel.

Kromě soustavné reflexe dobových společenských problémů ze strany spisovatelů měla ve 20. století výraznou společenskou úlohu i tradice spisovatelských sjezdů. Za zmínku stojí především sjezdy z let 1956 a 1967, proslulé odporem spisovatelů proti vládnoucí moci.

V dubnu roku 1956 proběhl dlouho odkládaný II. sjezd Svazu československých spisovatelů, na němž zazněla ostrá kritika politických zásahů do literatury a žádost o propuštění vězněných autorů. Projevem vzdoru bylo i nezvolení Jiřího Tauer a Václava Řezáče za členy Ústředního výboru Svazu československých spisovatelů a dosazení Jana Otčenáška do funkce prvního tajemníka místo Jana Drdy.² Nejvýznamnější příspěvky přednesli František Hrubín a Jaroslav Seifert. Právě Seifert připomněl morální selhání spisovatelů v 50. letech:

„Kéž bychom v této chvíli my spisovatelé byli opravdu svědomím svého národa, kéž bychom byli svědomím svého lidu. Neboť, věřte, obávám se, že jsme jím nebyli již po více let, že jsme nebyli svědomím zástupů, svědomím milionů, ba dokonce že jsme ani nebyli svědomím sebe samých.“³

¹ Jako příklad výrazného společenského vlivu spisovatelů v 60. letech 20. století lze označit např. Vaculíkův manifest *Dva tisíce slov*.

² BAUER, Michal. Úzkost spoluviny: II. sjezd SČSS jako pokus o vzdor vůči moci. *Britské listy* [online]. 2011 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/58279.html>

³ PŘIBÁŇ, Michal, ed. *Z dějin českého myšlení o literatuře, sv. 2 (1948-1958): Antologie k dějinám české literatury 1945-1990*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2002. ISBN 80-85778-36-X. S. 440. Dostupné také z: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zdejin/2/seifert.pdf>

Většího celospolečenského ohlasu dosáhl IV. sjezd, konaný v červnu roku 1967. Proti nesvobodě slova a politickým zásahům do politiky se nejostřeji vymezil Ludvík Vaculík, morální roli ve společnosti zdůraznil Milan Kundera.⁴ Ke vztahu spisovatele a společnosti se vyjádřil například i Alexander Kliment:

„Avšak kultura je veřejná věc a spisovatel, ačkoli tvoří osamoceně, může fyzicky i duchovně existovat jenom v dialogu. Před společností tedy leží otázka, zda se zřekne svých spisovatelů a zda se zbaví své literatury a nahradí ji nezávazným brakem místního významu, anebo zda uzná tuto svoji intelektuální menšinu a dá jí hlas a přízná tak literatuře nezávislé, svobodně angažované postavení.“⁵

Nebývalá kritika následně vyvolala odvetná opatření režimu jako odebrání *Literárních novin* Svazu a vyloučení Ivana Klímy, Antonína Jaroslava Liehma a Ludvíka Vaculíka z KSČ, přesto se IV. sjezd stal jednou z důležitých událostí, které předznamenaly tzv. pražské jaro 1968.

3 Proměny české literatury po roce 1989

3.1 Liberalizace trhu

Dramatické společensko-politické události roku 1989 se významně promítly i do literárního prostředí. Zdiskreditované politické elity byly přinuceny opustit klíčové pozice na ministerstvu kultury, v nakladatelstvích a periodikách. Zrušen byl Svaz československých spisovatelů a na jeho místě v prosinci 1989 vznikla apolitická Obec spisovatelů. Se zánikem Federálního úřadu pro tisk a informace v roce 1990 byla i přes již faktickou neexistenci oficiálně zrušena cenzura.⁶

Již od počátku roku 1990 se výrazně začal rozvíjet knižní trh; nově vydané knihy se mj. prodávaly ve stáncích, podchodech metra, nádražních halách nebo přímo z kufru dodávek.⁷

⁴ BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů (1). In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2011, aktualizováno 1. 2. 2011 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>

⁵ PŘIBÁŇ, Michal, ed. *Z dějin českého myšlení o literatuře, sv. 3 (1958-1969): Antologie k dějinám české literatury 1945-1990*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2003. ISBN 80-85778-38-6. S. 394. Dostupné také z: <http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zdejin/3/kliment.pdf>

⁶ ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Knihy kupovati...: Dějiny knižního trhu v českých zemích*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2404-6. S. 384.

⁷ Tamtéž. S. 386.

Některé tituly dosahovaly až statisíkových nákladů. Počáteční euforii však již následujícího roku vystřídala obava z kolapsu trhu, související s významným zdražením výroby, s přeplněností skladů neprodejnými knihami a existenčními problémy (později skutečně zaniklého) Knižního velkoobchodu, dřívějšího distribučního monopolu.⁸ Od roku 1992 se knižní trh postupně stabilizoval a obdobně jako jiná odvětví začal podléhat tržním mechanismům. Velké množství vydávaných titulů vedlo k výraznému poklesu jejich nákladu a zkracování tzv. regálového času, tedy časového úseku, který kniha stráví na pultech kamenných knihkupectví, než je nahrazena knižní novinkou. Velkou roli v procesu proměny sehrálo i bezprecedentní rozšíření masových médií, v první fázi periodik a televizních a rozhlasových stanic, posléze internetu.

Celková proměna trhu měla zásadní dopad na českou literaturu. Kromě nesporných pozitiv svobodné tvorby se stále více začaly projevat také negativní stránky. Přestože i před rokem 1989 byla vydávána překladová literatura, až od 90. let se čeští autoři museli vyrovnat s širokou konkurencí zahraničních titulů, v současnosti tvořících zhruba třetinu⁹ trhu. Těžkosti spojené s prodejem současné české beletrie se však až dosud týkají i nakladatelů, distributorů a knihkupců. Zejména pro menší nakladatele představuje těžko řešitelný problém reklamní potenciál nadnárodních společností¹⁰, spojený s fenoménem globálních bestsellerů, tedy vybraných knih, kterým je poskytnuto značné množství finančních prostředků na propagaci v celosvětovém měřítku.

V souvislosti s finanční nesoběstačností české literatury a kultury obecně vznikla diskuse, zda by vydávání literárních děl a kulturních periodik měl dotovat stát a případně v jaké výši. Systém podpory vydávání nekomerčních titulů formou dotací a grantů funguje od roku 1994.¹¹ I přes pozitivní dopad „*však je kritizováno, že jde vesměs o prostředky vázané na jednotlivé tituly a na jeden rok, takže nelze rozvinout dlouhodobější programy.*“¹² Citlivě je odbornou veřejností vnímána také výše DPH na knihy. Poslední změna proběhla k 1. 1. 2015, kdy kromě snížené sazby ve výši 15 % vznikla i druhá snížená sazba ve výši 10 %, která se

⁸ Kolektiv autorů. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0. S. 16.

⁹ Srov. [TUREČKOVÁ, Marcela a kol.]. *Zpráva o českém knižním trhu 2015/16* [online]. [Praha]: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2016, s. 4-5 [cit. 2017-03-27]. ISBN 978-80-905680-8-2. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/content/zpravy/file-1284.pdf> (Poznámka: jsou uvedeni autoři jednotlivých kapitol; dokument zpracovala Marcela Turečková, kterou jsem uvedl jako hlavní autorku.)

¹⁰ Jako příklad lze uvést společnost Euromedia Group (EMG), do roku 2014 patřící do německé mediální korporace Bertelsmann. Nakladatelství se po zániku podniku Iva Železného v roce 2007 stalo neaktivnějším subjektem na českém knižním trhu, dokud ho v roce 2011 na prvním místě nevystřídalo nakladatelství Albatros Media.

¹¹ *V souřadnicích volnosti*. S. 17.

¹² ŠIMEČEK, Zdeněk a Jirí TRÁVNÍČEK. Cit. d. S. 391.

rovněž vztahuje na knihy.¹³

3.2 Literární kultura

3.2.1 Autoři, společnost a trh

S rokem 1989 nastal pro značnou část spisovatelů nový začátek. Konec cenzury konečně znamenal po více než čtyřiceti letech vytouženou svobodu tvorby, spojení oficiální, samizdatové i exilové literatury do jednoho proudu a navázání kontaktu se světovým literárním kontextem. Obrovská poptávka veřejnosti po knihách v letech 1990 a 1991 navíc nutila nakladatele neustále shánět a vydávat nové texty. Jak se však později ukázalo, demokratizace tvorby neměla jen pozitivní efekt, neboť zároveň přinesla rozmělnění až ztrátu čtenářského zájmu: „*Spisovatel může psát téměř o všem a bez publikačních omezení, ovšem s vědomím, že mnohé ze sděleného se dočká žádného nebo jen minimálního ohlasu.*“¹⁴

Pád režimu se výrazně promítl i do samotné tvorby. Hluboce zakořeněné vzpomínky na období komunistické totality vedly k převážně apolitickému pojetí literatury, vyžadujícímu výlučně estetickou kvalitu literárních děl. Podíl na tomto trendu měla i počáteční společenská neochota akceptovat kritiku nových poměrů.¹⁵ V souvislosti s odmítavým postojem k vývoji po listopadu 1989 a kritikou prezidenta Havla si poklesem popularity prošel zejména písničkář Karel Kryl.

Přesto se hned na počátku 90. let objevila celá řada děl zachycujících porevoluční společenský vývoj v Československu. Mezi takto zaměřené tituly lze zařadit např. *Listopadový uragán* (1990) Bohumila Hrabala, *Mafie po listopadu* (1992) Zdeny Frýbové, *Samet a pára* (1992) Jana Nováka *Jak se dělá chlapec* (1993) Ludvíka Vaculíka nebo *Knihy Kraft. Ein Bildungsroman* (1996) Martina C. Putny. Komplexněji se problematikou zabývala např. díla *Čekání na tmou, čekání na světlo* (1993) Ivana Klímy, *Sněžím* (1993) Pavla Kohouta nebo *Památník* (1994) Evy Kantůrkové.¹⁶ Z básníků se společenským otázkám věnovali zejména Lubor Kasal a Milan Kozelka.

Zájem o zpracování aktuálních témat a zobrazení vrcholné politiky začal růst po roce

¹³ GOLA, Petr. DPH v EU v roce 2015. *Finance.cz* [online]. 6. 2. 2015 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/436973-dph-v-eu-v-roce-2015/>

¹⁴ MACHALA, Lubomír, ed., a kol. *Panorama české literatury 2: po roce 1989*. Praha: Euromedia Group – Knižní klub, 2015. ISBN 978-80-242-5054-0. S. 14.

¹⁵ Tamtéž. S. 16.

¹⁶ Tamtéž. S. 15-16.

2000, jmenovitě u Michala Viewegha, Miloše Urbana nebo Pavla Venera.¹⁷ Zaměření na soudobé společenské otázky lze vnímat také v dílech zobrazujících tzv. ženskou problematiku, např. u Alexandry Berkové, Terezy Boučkové nebo Kateřiny Rudčenkové.¹⁸

V 90. letech se zároveň snížila ochota spisovatelů vstupovat do veřejného prostoru a podílet se na spoluvytváření veřejného mínění.¹⁹ Odvrácení od přítomnosti však mělo (pozdější optikou) i negativní efekt – spisovatelé ztratili své výsadní postavení ve společnosti a s ním spojenou účast na utváření veřejného mínění. Jiří Kratochvíl nastalou situaci popsal v roce 1993 slovy: „*A čím jsou tedy čeští spisovatelé dnes? Už jen vypravěči příběhů, kteří se už nikdy nevrátí ke své bohatýrské slávě a nebudou už nikdy arbitry na nic jiného než právě na ty dobře napsané příběhy.*“²⁰ Zároveň připomněl slova básníka Jaromíra Typlta: „*Spisovatel už není národní a politický tribun, ale mág, iniciační kněz, exaltovaný prorok a snad sám narcistický a exhibicionistický Bůh.*“²¹

Ovšem jak ukázal budoucí vývoj, především autoři mladší generace si začali uvědomovat, že snad jedinou cestou k opětovnému zvýšení prestiže literatury je vzájemná spolupráce a zaplnění veřejného prostoru. Po sérii dnes již téměř zapomenutých různých manifestačních vystoupení jednotlivců v 90. letech vzbudila v roce 2008 pozornost básnická skupina Fantasia, a to zejména reinterpetací tabuizovaného pojmu „angažovanost“.²² Členové skupiny ve svých programových tezích mj. představili svou vizi angažovanosti: „*Zkušenost poezie ústí v účastné bytí. V angažovanost ve světě, protože neochota pro něco svědčit poezii kompromituje.*“²³ Svou představu významu definoval také jeden ze členů skupiny, Adam Borzič: „*Angažovanost v mém pojetí znamená účast na světě, vášnivé přilnutí k životu.*“²⁴ Navzdory prvotnímu odporu části literární obce se zmíněný pojem stal neodmyslitelnou součástí diskusí o literatuře. Budoucí ztrátu ideologického zatížení významu později připustil např. básník Jaroslav Erik Frič: „*Slovo ‚angažovanost‘ je pro mou generaci mrtvo. Ale další generace je*

¹⁷ FIALOVÁ, Alena, ed., a kol. *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. S. 43.

¹⁸ MACHALA, Lubomír, ed., a kol. Cit. d. S. 42-43.

¹⁹ *V souřadnicích volnosti*. S. 17.

²⁰ KRATOCHVÍL, Jiří. Česká literatura a politika. *Tvar: literární týdeník*. 1993, 4(27-28), 1. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar/4.1993/27-28/1.png>

²¹ Tamtéž.

²² Srov. MACHALA, Lubomír, ed., a kol. Cit. d. S. 35.

²³ FANTASÍA. Programové teze skupiny Fantasia. *Tvar: literární obytideník*. 2010, 21(4), 4. ISSN 0862-657 X. Dostupné také z: <http://old.itvar.cz/prilohy/31/Tvar04-2010.pdf>

²⁴ BORZIČ, Adam. Nechat mluvit vítr. *Tvar: literární obytideník*. 2010, 21(4), 1, 4-5. ISSN 0862-657 X. Dostupné také z: <http://old.itvar.cz/prilohy/31/Tvar04-2010.pdf>

*může vzkřísit.*²⁵

Přestože po roce 1989 prudce opadl ideologický tlak na spisovatele, téměř současně se objevil tlak ekonomický. Ivan Vojtěch již na počátku roku 1991 v diskusi Literárních novin poznamenal: „*Mluvíme o tom, že nám chybějí peníze. Kulturní obec je posedlá debatou o penězích, ale méně je posedlá debatou o tvorbě.*“²⁶ Tématem diskusí již od 90. let bylo zejména zavedení adekvátního finančního ohodnocení pro autory. Výše honoráře v roce 2014 až na výjimky nepřesahovala 15 % z prodaného výtisku (krámské ceny), často však často dokonce ani z ceny výrobní; špatné finanční ohodnocení se týkalo i překladatelů.²⁷

S vytvořením adekvátních podmínek již těsně po revoluci mělo pomoci vytvoření apolitické profesní organizace. V prosinci 1989 vznikla Obec spisovatelů, ta se však po roce 2010 kromě existenční krize potýkala i se silící kritikou, jež v roce 2014 vyvrcholila založením Asociace spisovatelů, reprezentující především mladší generaci autorů. Paralelně s Obcí spisovatelů fungovalo od roku 1989 i obnovené České centrum Mezinárodního PEN klubu, zaměřené především na svobodu vyjadřování a pomoc autorům v nedemokratických zemích světa.²⁸ V roce 2001 byla bývalými prominentními spisovateli komunistického režimu založena Unie spisovatelů. V roce 2006 tehdejší předsedkyně Obce spisovatelů, Eva Kantůrková, iniciovala vznik dnes již marginální Akademie literatury české.

3.2.2 Nakladatelství, distribuční a knihkupecká síť

Jak již bylo zmíněno, zásadní proměnou prošel celý knižní průmysl. Během několika let výrazně stoupl počet nakladatelů; zatímco v roce 1989 bylo zaregistrováno pouze 45 nakladatelů, o rok později se jejich počet zvýšil na 550, v roce 1994 už to bylo 1 676.²⁹ Tento trend se zastavil až v posledních letech. Z celkových zhruba 5 000 nakladatelů ročně vydá alespoň jednu knihu zhruba 2 500, z nichž však pouze necelá pětina vydá šest a více titulů.³⁰ Český knižní trh je značně roztržštěný; na rozdíl od západní Evropy se vyznačuje nízkou monopolizací. Podíl pěti nejsilnějších nakladatelství na celkovém obratu knižního trhu v České

²⁵ PŘIBÁŇ, Michal. „Jak kdesi říká Ferlinghetti — neangažovaná je jenom mrtvola...“. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2008, 24(7), 77. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2008/7-2008/jak-kdesi-rika-ferlinghetti-neangazovana-je-jenom-mrtvola>

²⁶ VOJTĚCH, Ivan. Kultura: neduživé dítě? (diskusi zaznamenal Ondřej Vaculík). *Literární noviny*. 1991, 2(9), 1, 3-4. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=LitNIII/2.1991/9/1.png>

²⁷ ŠIMEČEK, Zdeněk a Jirí TRÁVNÍČEK. Cit. d. S. 408.

²⁸ Srov. WEBHOLISM. Who We Are. *PEN International* [online]. London: ©2014 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.pen-international.org/who-we-are/>

²⁹ ŠIMEČEK, Zdeněk a Jirí TRÁVNÍČEK. Cit. d. S. 402.

³⁰[TUREČKOVÁ, Marcela a kol.]. S. 12-14.

republike v roce 2015 dosahoval pouze 38 %, zatímco např. v Nizozemsku to bylo 75 %, ve Francii dokonce 78 %.³¹ Nenaplnily se tak polistopadové předpoklady, že tržní prostředí povede k menšímu množství velkých subjektů. Pro mnoho malých nakladatelů totiž není nakladatelská činnost hlavním zaměstnáním.³²

Výrazný nárůst lze sledovat rovněž u celkového počtu ročně vydaných titulů od roku 1989. Okolo roku 2010 bylo dosaženo čtyřnásobku oproti rokům 1985 nebo 1990, tedy zhruba 17 000 titulů.³³ Takové zvýšení produkce, umožněné také technologickým pokrokem, však během několika porevolučních let vedlo k přesycení trhu a ochabnutí poptávky široké veřejnosti po knihách. Již v letech 1992-94 se objevilo „*zděšení některých knihkupců, že lidé, kteří za minulého režimu vždy ve čtvrtek stáli dlouhé fronty, najednou zmizeli.*“³⁴ Knihkupci byli přinuceni k zavedení nejrůznějších slev a bonusů pro čtenáře, nakladatelé k větší specializaci a důrazu na kvalitu knih.³⁵ Postupně se začala zlepšovat rovněž nakladatelská kultura, v období těsně po roce 1989 vyznačující se „*jistým bohatýrsko-laxním přístupem*“³⁶, tedy zejména radikálním snížením počtů redaktorů, korektorů i dalších zaměstnanců v nakladatelstvích.

Výrazné problémy s přizpůsobením se tržním mechanismům měla zejména velká nakladatelství. Mnohá prestižní nakladatelství jako Odeon, Československý spisovatel nebo Melantrich v průběhu 90. let zanikla. Podíl na jejich zániku měly kromě již zmíněného zdražení výroby knih v roce 1991 také drahý provoz, špatná marketingová strategie a neprodejné (mnohdy statisícové) náklady knih.³⁷ Přesto později došlo k obnově nakladatelských značek Odeon a Československý spisovatel pod jinými subjekty. Odeon v roce 1999 koupila společnost Euromedia Group, značku Československý spisovatel začala v roce 2009 používat obchodní síť Levné knihy KMa.³⁸ Úspěšnou transformací, byť za cenu snížení zastoupení české beletrie, prošla Mladá fronta.³⁹

Na vydávání čtenářsky náročnější české literatury se po roce 1989 orientovala např. nakladatelství Atlantis, Host, Paseka, Petrov (nakladatelství zaniklo v roce 2005) nebo Torst, později Argo nebo Druhé město. Vydáváním populární literatury se zabývalo především Nakladatelství Ivo Železný (zaniklo v roce 2007), které chytře oživilo prvorepublikovou tradici

³¹ Srov. Tamtéž. S. 16.

³² ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. Cit. d. S. 416.

³³ Tamtéž. S. 400-401.

³⁴ Tamtéž. S. 391.

³⁵ Srov. Tamtéž. S. 391-392.

³⁶ Tamtéž. S. 419-420.

³⁷ *V souřadnicích volnosti*. S. 14.

³⁸ MACHALA, Lubomír, ed., a kol. Cit. d. S. 22-23.

³⁹ Srov. Tamtéž.

rodokapsů.⁴⁰ Specifickou úlohu plní nakladatelství Academia, které se v oblasti literatury zaměřuje na vydávání odborných monografií.

Knižní trh po roce 1989 začaly více ovlivňovat distribuční firmy. Po rozpadu Knižního velkoobchodu v roce 1992 existovala řada malých distributorů. V průběhu let se na trhu vyprofilovaly tři velké distribuční firmy (Euromedia Group, Pemic Books a Kosmas), svými tržbami mnohonásobně převyšující konkurenci.⁴¹ Často se však objevují názory, že by mnohdy byla výhodnější existence pouze jedné distribuční sítě.⁴²

Bouřlivou proměnou prošla po listopadu 1989 také knihkupecká síť. Nejvýznamněji se změna poměrů dotkla knihkupectví v malých městech, jejichž počet se v důsledku přesunu vzdělanosti do velkých měst začal rychle snižovat. Naopak velmi dobře se na nové podmínky adaptoval např. Jan Kanzelsberger, který z knihkupectví, kde před revolucí působil, dokázal vytvořit úspěšnou celostátní síť prodejen.⁴³ Výrazným polistopadovým trendem je snižující se počet knihkupectví v malých městech. Přestože nejvíce knihkupectví se stále nachází ve středně velkých městech (od 10 000 do 30 000 obyvatel), velký vliv v posledních letech získávají velké obchodní domy, zejména Neoluxor.⁴⁴ Výrazným polistopadovým trendem je prodej knih v rámci supermarketů a hypermarketů. Knižní trh stále výrazně ovlivňují také antikvariáty a knihovny.

Po roce 2000 všechny segmenty knižního trhu zasáhla tzv. digitální revoluce, zejména se to však projevilo právě u prodeje knih. Začala vznikat internetová knihkupectví, výhodná jak pro zákazníky (komfort při nákupu), tak prodejce – pro kamenná knihkupectví, distributory i samotné nakladatele (možnost dlouhodobého prodeje velkého množství různých titulů). Internetová knihkupectví, z nichž bylo v září 2016 nejnavštěvovanější knihkupectví Kosmas.cz, postupně dosáhla zhruba čtvrtinového podílu na maloobchodním prodeji tištěných knih.⁴⁵ Po roce 2010 začal vzrůstat zájem o e-knihy a audioknihy, jejich společný podíl na trhu se však stále pohybuje pouze okolo 2-3 %.⁴⁶

⁴⁰ Tamtéž. S. 25.

⁴¹ Tržby tří největších knižních distributorů podle údajů z roku 2014 (případně 2015) dosáhly celkové hodnoty téměř 1,8 miliardy korun. Srov. [TUREČKOVÁ, Marcela a kol.]. S. 17.

⁴² ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. Cit. d. S. 414-415.

⁴³ Srov. Tamtéž. S. 406.

⁴⁴ Tamtéž. S. 406-407.

⁴⁵ [TUREČKOVÁ, Marcela a kol.]. Cit. d. S. 21.

⁴⁶ Srov. Tamtéž.

3.2.3 Čtenář v digitální éře

Při referování o literatuře se velmi často zapomíná na jeden velmi významný prvek literární komunikace, na čtenáře. Přitom to není grantová komise nebo porota literární soutěže, kdo rozhoduje o skutečném úspěchu knihy, nýbrž právě čtenáři. Ti se stejně jako celá literatura vyvíjejí. Již na počátku 90. let tak nakladatelé například zjistili, že už neplatí dřívější pravidlo, že knihu si najde sám čtenář, ale kniha musí pomoci marketingu za čtenářem.

Na zásadní proměně čtenáře a čtenářské kultury zhruba od 80. let 20. století do současnosti se podílelo několik faktorů.

Prvním z nich bylo přesycení trhu knihami, vedoucí ke ztrátě prestiže knih a jejich proměně v obchodní artikl. Zatímco ještě v druhé polovině 80. let kniha zakázaného autora, kolující v několika málo opisech, byla jakýmsi symbolem svobody a odporu proti vládnoucí moci, masové rozšíření těchto knih po roce 1989 (někdy vydaných i ve statisícových nákladech) muselo nutně znamenat ztrátu této výlučnosti.

Druhým faktorem byla nedostatečná role škol. Z vlastní zkušenosti vím, že i na víceletých gymnáziích je výuka současné české literatury mnohdy nedostupným luxusem, většina studentů tak ani po maturitě nemá žádnou představu o polistopadové tvorbě, možná s výjimkou Michala Viewegha a Kateřiny Tučkové. Nedostatečný je vliv škol i na vytváření čtenářských návyků; podle statistických výzkumů Jiřího Trávnička polovinu respondentů přivedla ke čtení rodina nebo rozsáhlá domácí knihovna, zatímco škola a knihovny se podílely zhruba na pětině případů.⁴⁷

Třetím faktorem byla snižující se srozumitelnost velké části knih pro většinového čtenáře. Zatímco průměrný čtenář začal vnímat literaturu spíše jako prostředek k relaxaci⁴⁸, mnozí autoři tíhli k postmodernímu, individualistickému (a zároveň čtenářsky náročnému) stylu. Postupně tak vznikla propast mezi experimentujícími autory a čtenáři, kteří soudobým literárním textům přestali rozumět. Naopak postupně až přehnanou komercializací tvorby a cílením na masového čtenáře proslul Michal Viewegh.

Čtvrtým problémem je vysoká cena knih a nižší kupní síla české veřejnosti oproti zemím západní Evropy.⁴⁹ Tuto skutečnost ovšem alespoň částečně řeší rozsáhlá síť knihoven.

Pátým a patrně nejvýznamnějším faktorem je technologický pokrok a rozšíření

⁴⁷ Srov. TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno: Co čteme a kupujeme (2013)*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-256-6. S. 132-133.

⁴⁸ Mezi lety 2007-13 vzrostl počet čtenářů oddechové literatury ze 43 na 50 %. Tamtéž. S. 128.

⁴⁹ Srov. Tamtéž. S. 135-148.

masových a nových médií od 90. let. Literatura se oproti audiovizuální tvorbě jeví jako příliš statická a nudná; sledování filmů, seriálů nebo videí na Youtube navíc vyžaduje od příjemce mnohem menší koncentraci, díky čemuž se zároveň může věnovat i jiným činnostem.

Uvolnění poměrů po roce 1989 přineslo také masové rozšíření populární literatury a braku. Čeští čtenáři následovali globální trendy, projevující se přesunem většinového čtenáře z „centra“ na „okraj“ literatury. Postupem času tak vznikly rozsáhlé fanouškovské komunity různých žánrů populární literatury, zejména fantasy. Významnými čtenářskými fenomény období po roce 1989 se staly knihy otevřeně tematizující erotiku a také romány určené ženám.⁵⁰ Především v 90. letech se mimořádně velké oblibě těšily memoáry.

Přesto lze pozitivně vnímat fakt, že se nadále nesnižuje procentuální zastoupení zájemců o současnou „náročnou“ beletrii, naopak se podle Trávníčka mezi lety 2010-13 počet jejich čtenářů zvýšil o pět procentních bodů na 20 %.⁵¹ Navíc Česká republika stále zůstává mezi čtenářsky nejrozvinutějšími státy Evropské unie.⁵²

3.3 Propagace a zprostředkování literatury veřejnosti

Na zprostředkování literatury široké veřejnosti se od počátku 90. let podílela kulturní periodika, v menší míře kulturní rubriky deníků. Stále větší úlohu získával internet. Upozorňovat na významná nově vydaná díla měly literární ceny. Na propagaci literatury na regionální, národní i mezinárodní úrovni se podílely literární festivaly a autorská čtení.

V první polovině 90. let se na trhu objevilo velké množství kulturních časopisů různého ideového zaměření a periodicity. Kromě nově vzniklých (A2, Psí víno) byly některé převedeny ze samizdatu (Host, Kritický sborník nebo Revolver Revue), ze zahraničí nebo obnoveny (Literární noviny) či transformovány z jiného časopisu (Tvar). Spíše akademické obci byl určen dvouměsíčník Ústavu pro českou literaturu AV ČR Česká literatura. Časopisy jako Host, A2 nebo Tvar přijaly strukturu tzv. tematických čísel, které se drží dodnes. Literatuře se věnovaly kulturní přílohy deníků Právo (Salon) nebo Lidových novin (Národní). Prostor pro literární kritiku a diskuse o literatuře se však postupně snižoval.

V České republice v současnosti existuje přes 70 literárních cen, z nichž největší

⁵⁰ MACHALA, Lubomír, ed., a kol. Cit. d. S. 17.

⁵¹ TRÁVNÍČEK, Jiří. Cit. d. S. 128.

⁵² Tamtéž. S. 160-162.

význam mají Státní cena za literaturu, udělovaná především za celoživotní dílo, a Magnesia litera⁵³, udělovaná od roku 2002. Dalšími respektovanými cenami jsou například Cena Jaroslava Seiferta a Cena Jiřího Ortena. K nejvýznamnějším literárním událostem roku patří Festival spisovatelů Praha nebo Měsíc autorského čtení a veletrhy jako Mezinárodní knižní veletrh ve Frankfurtu nad Mohanem, Svět knihy a Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě.

Jak je patrné, vzhledem k poměrně malé velikosti českého knižního trhu existuje mnoho propagačních platforem současné české literatury, ovšem jejich problémem je malý dosah. Literární obec je už zhruba dvacet let na rozcestí a má pouze dvě možnosti – buď se „sníží“ k podbíživější, zato však pro masového čtenáře atraktivnější propagaci své práce, nebo bude dále nečinně vyčkávat na svůj neodvratný konec.

Nabízí se otázka, jak konkrétně by literatura měla bojovat o přízeň veřejnosti, která se v posledních necelých třiceti letech téměř spokojila s filmovou a seriálovou tvorbou, případně světovými knižními bestsellery. Podle mého názoru jsou nejlepší reklamou silné příběhy, které si již ve druhé polovině 20. století ve světě osvojila masová média a marketingové agentury. Příkladem může být i obliba již zmíněného žánru fantasy. Přestože existují četná filmová zpracování knižní předlohy, filmy spíše slouží jako reklama na knihu (série Harry Potter, Pán prstenů nebo Hra o trůny). Částečným řešením situace může být například i lépe cílená propagace české literatury na sociálních sítích.

4 Spory o podobu české literatury

4.1 Literatura, politika a společnost po roce 2000

Prvním náznakem obratu v myšlení o spojení literatury a politiky byl článek Miroslava Balaštíka *Literatura a politika*, publikovaný v roce 2002 v bulletinu Dokořán. Balaštík se v něm kriticky vyjádřil především ke snaze oprostít literaturu od mimoestetických funkcí; funkce estetická by podle něj měla být samozřejmou součástí funkcí mimoestetických:

„Ba právě skrze funkce mravní, společenské, poznávací či ideové je literární dílo schopno se dorozumět se čtenářem, zasáhnout jeho lidskou zkušenost. Estetická funkce pak činí tyto hodnoty objektem reflexe, problematizuje je, zintenzivňuje jejich vnímání,

⁵³ Magnesia litera je pro svůj formát a výběr oceňovaných titulů částí literární obce kritizovaná. FIALOVÁ, Alena, ed., a kol. Cit. d. S. 20.

a tím i zpětně zkvalitňuje náš život.

Projekt čirého estetismu je ovšem z mnoha důvodů velmi pohodlný. Poskytl zdánlivou svobodu autorům, aby se vyvázali ze všech vztahů a nároků žité skutečnosti, neboť umění bylo deklarováno jako autonomní a na skutečnosti nezávislé. (...)

Tím, že se beletrie zbavila vztahu k aktuálnosti a přestala žít pod kuratelou mimoestetických funkcí, ztratila mnoho poučených čtenářů. Stala se totiž nedůvěryhodnou jako ručitelka etických, morálních a dalších hodnot, což vedlo k mimořádné oblibě žánru autentické literatury, memoárů a deníků, tedy literatury s ‚ručením‘, kde jsou právě životní hodnoty předmětem svébytné reflexe.“⁵⁴

Balaščík zároveň poukázal na negativní vliv přepolitizovanosti českého společenského života. Česká společnost ve víře, že se zbavuje ideologie, umožnila politice vstoupit i do oblasti životních hodnot, a zbavit tak umění své dřívější důležitosti:

„Jestliže pak i umění samo do jisté míry vyklidilo pozice v oblasti mimoestetických hodnot, dostal nový režim do rukou jednoduchou zbraň: zbavit umění společenské důležitosti a učinit z něj kratochvíli, která se podstatných otázek fungování společnosti vlastně netýká.“⁵⁵

Přestože se diskuse o podobě současné české literatury vedla po celá nultá léta, zásadním milníkem se stal rok 2008. Tématem „krize“ se výrazně začaly zabývat všechny významné literární časopisy. V březnu vyšlo tematické číslo časopisu A2 s názvem *Žije česká literatura?*, v němž se objevily provokativní články *Reflexe psaná z ghetta: Současná poezie v odloučení* Petra Boháče a *Kopání do mrtvol: Česká literární kritika L. P. 2008* Jiřího T. Krále. Řadu polemických reakcí však vyvolal zejména článek Štefana B. P. Švece *Krize české literatury: Pár povrchních marketingových keců*. Autor v něm na jednu stranu upozornil na skutečnost, že o krizi české literatury již psal například v roce 1922 Ferdinand Peroutka nebo v roce 1956 Jan Grossman, přestože tato období se s odstupem času jeví jako velmi plodná, zároveň však připojil sarkastickou poznámku:

„Přesto – píšeme-li dnes o krizi české literatury, není to proto, že bychom byli přesvědčeni o její skvělé kondici. (...) Radost z dnešní české literatury je napůl

⁵⁴ BALAŠČÍK, Miroslav. Literatura a politika. *Dokořán*. 2002, 6(22), 25-27.

⁵⁵ Tamtéž.

*soucinná, asi jako když sledujete opožděné štěně, které se tři týdny po svých sourozencích konečně staví na útlé panožičky.*⁵⁶

Švec v článku dále ostře kritizoval úroveň literární vědy, literárních časopisů a poukázal na mnohonásobně vyšší zájem českých čtenářů o knihy Houellebecqa, Murakamiho nebo Palahniuka než o současnou českou „vysokou“ literaturu. *„Pokud nic zajímavého nemáme, ztrácí naše samostatná existence smysl a je načase položit si znovu schauerovské otázky.*“⁵⁷

O širším zapojení spisovatelů do diskuse o společenských problémech se vyjádřil mj. básník Petr Hruška:

„Prospěšné to nepochybně je. Nejde ovšem o iluzi, že by se ty oligofrenní oligarchie všeho druhu, které si hledí svět rozdělit na sféry svých vlivů a zájmů, zalekly právě spisovatelů, přespříliš couvly ve svých dravostech a daly na nějaké výzvy a podobně. (...) Prospěšné je to ale pro společenské klima, které tím, že se někdo, například spisovatel, k něčemu vyjadřuje, nezůstává tolik němý – a to není vůbec málo! Ze své nedávné historie víme, jak sama skutečnost němého, bezhlesného společenství je nenápadně ničivá a rozkladná.“⁵⁸

Výrazně odmítavěji se ke spojení politiky a literatury téhož roku postavila Eva Kantůrková. V rozhovoru pro časopis Host řekla:

„O lidech v politice jsem napsala esejistickým způsobem svůj Památník; politika a román se navzájem vylučují. (...) Přesvědčila jsem se o tom, když jsem psala knížku Nečasův román — zjistila jsem, že pokud uvíznu čistě na úrovni politických vztahů a jednání, donutí mě to užívat jazyk, za který by se román červenal.“⁵⁹

Jiný pohled v roce 2009 přinesla esej Pavla Janouška *Krise krize: aneb Andělé svržení z nebe to nemají lehké*. Autor zde upozornil na dva důležité rysy „krize“. Jedním z nich byla

⁵⁶ ŠVEC, Štefan B. P. Krize české literatury: Pár povrchních marketingových keců. *A2: kulturní týdeník*. 2008, 4(13) 1, 16-17. Dostupné také z: <http://www.advojka.cz/archiv/2008/13/krize-ceske-literatury>

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ ANDREAS, Petr. Poezie – veskrze nespolehlivá hodnota: S Petrem Hruškou o lípách, autech a lodích. *A2: kulturní týdeník*. 2008, 4(14) 1, 14-15. ISSN 1801-4542. Dostupné také z:

<https://www.advojka.cz/archiv/2008/14/poezie-veskrze-nespolehliva-hodnota>

⁵⁹ PALÁN, Aleš. Politika? Ta nestojí za literaturu!. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2008, 24(7), 6-11.

ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2008/7-2008/politika-ta-destoji-za-literaturu>

podle Janouška ztráta čtenářského publika, zejména té části, pro kterou by znalost současné tvorby měla být součástí profese:

„Z osobní zkušenosti tak vím, že znalost současné literatury přestala být věcí podstatnou i pro studenty češtiny... (...) Nepřekvapí proto, že mezi studenty bohemistiky mají drtivou převahu ti, kteří se bez rozpaků přiznají, že současnou literaturu nečtou a necítí potřebu číst. Ostatně je také k tomu nic nenutí, neboť ono prý ani není co číst.“⁶⁰

Janoušek však dále v textu konstatoval, že k tomu přispívají i mnozí autoři svou tvorbou a způsobem vnímání sebe samých:

„S trochou nadsázky by snad bylo možné říci, že literáti běžující nad stavem současné literatury se cítí v pozici andělů svržených z nebe. Ještě cítí, že i oni, respektive jejich předchůdci kdysi byli hodně vysoko a hodně znamenali, jenže místo létání se musí brodit realitou všednosti, jež je jen taková, jaká je, a musí žít s vrstevníky, kteří už na nebe a roli andělů téměř zapomněli. Pomocí slov, jako je krize, se proto pokusí když už ne létat, tak alespoň trochu poposkočit.“⁶¹

Přestože diskuse o podobě české literatury, především o angažované tvorbě, probíhala soustavně, další vlnu intenzivních diskusí lze podle mého názoru nalézt až na přelomu let 2013 a 2014. Polemiky vyvolal například kolektivní článek *12 odstavců o próze*. Autoři se vymezili proti čekání na velký román, ideologizaci literatury nebo výrazné materializaci knižního trhu. Zároveň se vyslovili proti stále trvající marginalizaci poezie či ženských autorek.⁶²

Podobně pozitivně laděné texty však byly v menšině; mnohem více se objevovalo odmítání současné tvorby. Například Martin Puskely ve své zdrcující kritice polistopadové prózy poznamenal:

„Česká próza dneška nenabízí žádný překvapivý horizont, žádnou intelektuální odvahu, žádnou programovou výzvu; čeští autoři popisují negativní realitu, ale nejsou schopni ji zavrhnout, kritizují společnost, ale zároveň dávají najevo, že žádnou lepší nelze

⁶⁰ JANOUŠEK, Pavel. Krize krize: aneb Andělé svržení z nebe to nemají lehké. *Tvar: literární obydlení*. 2009, 20(20), 1, 4-5. ISSN 0862-657 X. Dostupné také z: <http://old.itvar.cz/prilohy/148/Tvar20-2009.pdf>

⁶¹ Tamtéž. S. 5.

⁶² Srov. ŠRÁMKOVÁ, Jana, Jan NĚMEC a Ivana MYŠKOVÁ. 12 odstavců o próze. *Respekt*. 2013, 24(51-52), 116-117. ISSN 0862-6545. Dostupné také z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2013/51/literarni-dilo-nechapeme-jako-politickou-tribunu> (Poznámka: na webových stránkách je článek dostupný pod jiným názvem.)

*vytvořit, skličují svým pesimismem, ale jejich pesimismus se opírá o jejich rozpoložení, nikoli o fundamentální analýzu.*⁶³

Josef Chuchma zase shrnul prózu roku 2013 slovy: „*Tak dlouho jsme psali a říkali, že literatura je obrazem společnosti, až se to potvrzuje s téměř strašidelnou doslovností.*“⁶⁴ Objevily se i odsudky literární kultury obecně. Eva Klíčová současnost nazvala dobou postliterární: „*Dobu postliterární charakterizují do bezvýznamnosti odsunutě literárně čtenářské elity, konjunktura ekonomů, sportovců a celebrit, kdy se medializované otázky redukuje na daně, penězovody a pitomosti.*“⁶⁵ Problém marginalizace literatury však podle Petry Hůlové spočíval už v samotné neochotě spisovatelů číst současnou českou literaturu:

„Je totiž veřejným tajemstvím, že jen málo českých autorů má opravdový zájem o tvorbu svých kolegů. Čtení současné české literatury není běžné ani mezi autory, kteří ji tvoří, a jen výjimečně se tomu někdo z nich věnuje doopravdy soustavně. Kdekdo vám klidně otevřeně řekne, že českou literaturu nečte vůbec, a div na to není hrdý. Autorské ambice má a chtěl by také, aby jeho literaturu četli jiní, sám ale svůj čas investuje jinam.“⁶⁶

4.2 Sjezd spisovatelů 2015

4.2.1 Založení Asociace spisovatelů

Do centra pozornosti mnohých autorů se v roce 2014 dostalo ještě jedno výrazné téma, a to nefunkčnost Obce spisovatelů. Nejostřeji nekompetentnost vedení organizace v článku *Invaze diletantů: Obec spisovatelů – odvrácená tvář demokratizace literatury?* kritizoval Karel Piorecký:

„Amatéry a diletanty už dnes zkrátka hanba nefackuje, když se postaví do čela organizace, která má primárně reprezentovat profesionály. (...)

⁶³ PUSKELY, Martin. Čekání na Autora: Nekompromisní verdikt nad polistopadovou prózou. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2013, **29**(9), 17-27. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/9-2013/cekani-na-autora>

⁶⁴ SEGI, Stefan. Rok klasiků a neskutečných událostí: Česká literatura 2013: první bilance. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2014, **30**(1), 9-16. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2014/1-2014/rok-klasiku-a-neskutecnych-udalosti> (Poznámka: na webových stránkách není text dostupný v plném rozsahu.)

⁶⁵ KLÍČOVÁ, Eva. Doba postliterární. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2013, **29**(10), 26. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/10-2013/doba-postliterarni>

⁶⁶ HŮLOVÁ, Petra. Kmen spisovatelů a strašidlo. *A2*. 2014, **10**(21), 5. ISSN 1803-6635. Dostupné také z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/21/kmen-spisovatelu-a-strasidlo-literarni-zapisnik>

*Nebo snad máme skutečně uvěřit tomu, že Tomáš Magnusek a Radim Uzel jsou srovnatelní s Viktorem Dykem, který dlouho vedl Syndikát českých spisovatelů, nebo s Karlem Čapkem a Josefem Horou, kteří patřili k hlavním mluvčím Obce československých spisovatelů?*⁶⁷

Stále sílící kritika nakonec vedla k založení nové spisovatelské organizace. V listopadu 2014 vznikla Asociace spisovatelů, jejímž prvním předsedou se stal Jan Němec. Hlavními cíli nové organizace mělo být kromě hájení profesionálních zájmů autorů také založení Státního fondu literatury a Literárního domu.⁶⁸

Nejvýraznější aktivitou Asociace v prvním roce fungování bylo konání prvního polistopadového Sjezdu spisovatelů, který se uskutečnil 5. a 6. 6. 2015 v Praze. Přestože na sjezdu zazněly více než dvě desítky příspěvků, vybral jsem jen tři z mého pohledu nejzávažnější.

4.2.2 Příspěvek Pavla Janáčka

Problematikou socioekonomické a kulturní profesionality se zabýval příspěvek *Profesionální spisovatel dnes* Pavla Janáčka, ředitele Ústavu pro českou literaturu AV ČR. Ten varoval zejména před amatérizací literární tvorby:

„Domnívám se, že každým krokem směřujícím k obhajobě profesionální literární tvorby prospějí spisovatelé jednak sami sobě jako profesní skupině, jednak instituci literatury, kterou mají svěřenu do společné péče. (...)

Je banálním faktem, že poslední mediální změna – rozšíření internetu – rozrušila hranici veřejného a soukromého projevu. V podobné míře bylo demokratizováno publikování: zveřejnit cokoli na síti je spojeno s nulovými náklady; nikdy také nebylo tak snadné vydat knihu, a to i papírovou, natož elektronickou.“⁶⁹

Janáček se dále věnoval kulturnímu rozlišení profesionálů a amatérů podle Karla Pioreckého:

⁶⁷ PIORECKÝ, Karel. Invaze diletantů: Obec spisovatelů – odvrácená tvář demokratizace literatury? *A2: kulturní čtrnáctideník*. 2014, 10(13), 18-19. ISSN 1803-6635. Dostupné také z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/13/invaze-diletantu>

⁶⁸ MATĚJKA, Ivan. Spisovatelé míří do prázdnoty. *Literární noviny* [online]. 9. 12. 2014, aktualizováno 11. 12. 2014 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/komentare/ostatni/18868-spisovatele-mii-do-prazdnoty>

⁶⁹ JANÁČEK, Pavel. Profesionální spisovatel dnes. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 83-91. ISBN 978-80-7491-384-6. S. 83.

„Profesionální spisovatel je podle něj ten, kdo si osvojil pravidla literárního diskursu, ony kompetence, které ve svém souhrnu reprezentují instituci literatury: ví, že literární dílo je vždy součástí určité tradice, sleduje určité literární (například žánrové) konvence, je situováno do aktuálního literárního i mimoliterárního kontextu, má záměrné či bezděčné internetové vazby a tak dále. Amatérský autor naproti tomu tvoří nahodile, pouze na základě povšechné a neaktualizované představy o charakteru literárního jazyka. Důležitým příznakem amatérismu je rovněž nezáměr o takovou zpětnou vazbu, která by hierarchizovala a oddělovala: z hlediska amatéra jsou všechny texty stejně dobré. (...)

Zájmy spisovatelů, kteří jsou a nejsou kulturními profesionály, jsou diametrálně odlišné. Amatérům jde o ušlechtilé prožití volného času, o sociální kontakt, emoce, úspěch a pochvalu. To jediné, o čem jim nejde, je ovšem právě tím hlavním: nejde jim o instituci literatury. Současné literatuře i jejímu obrazu ve společnosti proto velmi prospěje, pokud se tvůrci – kulturní profesionálové spojí a současně oddělí od amatérů.“⁷⁰

Posléze Janáček rozebral i socioekonomické rozlišení a poukázal na existenci finanční poloprofessionality mnohých českých autorů, ovšem v ní zároveň viděl příležitost české literatury:

„Jsem toho názoru, že tendence k socioekonomickému poloprofessionalismu nemusí být jen ztrátou české literatury, ale i její trvalou příležitostí. (...)

Poloprofesionální spisovatel se sice musí v některých obdobích svého života žít jinak než literárním zaměstnáním, popřípadě si musí značnou část svých životních potřeb trvale obstarávat mimo literární a mediální průmysl, avšak v ideálním případě ho to nejen vyčerpává, ale i osvobozuje. Jako poloprofesionál nemůže žánrových pravidel nedbat (to by ho odsoudilo k amatérismu), ale nemusí je na druhou stranu dodržovat jako zákon. Nemůže na svého čtenáře zapomenout, ale nemusí mu ve všem vycházet vstříc.“⁷¹

4.2.3 Příspěvek Petra A. Bílka

S kontroverzním příspěvkem *Proč nás/vás nečtou* vystoupil na sjezdu literární teoretik

⁷⁰ Tamtéž. S. 83-84.

⁷¹ Tamtéž. S. 91.

a historik Petr A. Bílek. Na rozdíl od svých předřečníků Bílek napadl „*skuhravé a ublížené*“⁷² formulace anotací programu sjezdu a přirovnal je k období národního obrození. Zároveň připomněl i štěstí literatury, že je na rozdíl od hudby nebo výtvarného umění maturitním předmětem. Jako jeden z důvodů malého zájmu označil špatnou přizpůsobivost literatury pro éru masových a nových médií:

*„Nová média pracují s událostí, s děním v konkrétním čase a prostoru, což literatura nemá; na rozdíl od koncertu, divadelní premiéry nebo vernisáže. To, že někdo měsíce tvoří, týdny rediguje a sází či několik hodin tiskne, se událostnímu nastavení nepoddává. Tak jako množství čtenářů románu o Blatném převažuje řádově nad čtenáři Blatného poezie, převažuje řádově i počet těch, kdo sledují vyhlášení mediálně nejlivnější ceny, Magnesia Litera, nad těmi, kdo si některou z oceněných knih koupí.“*⁷³

Další problém spatřoval v nastavení školní výuky:

*„A škola umí pracovat s letitými paradigmaty – ten bojoval za to, ten zas trpěl kvůli tomuto, jeho dílo se dělí na čtyři tvůrčí období... Proto současnou literaturu vstřebá jenom tehdy, pokud může novým materiálem zaplnit stávající vyprávěcí vzorce výkladu: Jirousem přeobsadí pozici Julia Fučíka, Vieweghem aktualizuje satirické komentování společnosti, které kdysi ztělesňoval Karel Poláček. Zbytek se nehodí a zůstane ladem. (...) O co – z pohledu tradičního školního výkladu – usiluje konání a psaní Šabachovo či Rudišovo? O moc, vliv, slávu, peníze? Škola umí vytvářet muzeum voskových figurín, a tudíž selhává v situaci, kdy žádný vosk netuhne a žádný rys nevystupuje tak, aby byl charakteristikou.“*⁷⁴

Za malý zájem však podle Bílka mohlo i špatné cílení textů:

„Když kdysi psal Josef Jahoda či Josef Hais-Týnecký, věděli, že oslovují jiné publikum než Čapek či nedejbože Weiner. Respektovali žánrovou příslušnost a měli zmapovaný svůj typ čtenáře. V dnešní próze jako by neexistoval tento někdejší ‚střední proud‘, popík, který si bere to elementární z ‚vysoké‘ literatury, ale dává vše náročně obezřetně, v homeopatickém ředění. Dnešní psaní směřuje zároveň ke komerčnímu

⁷² BÍLEK, Petr A. Proč nás/vás nečtou. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 93-97. ISBN 978-80-7491-384-6. S. 94.

⁷³ Tamtéž. S. 96.

⁷⁴ Tamtéž.

*úspěchu, k uznání kritikou, k zisku některé z literárních cen a pokud možno i ke kultovnímu postavení.*⁷⁵

Jako zásadní problém označil neodbornou reflexi, především na sociálních sítích:

*„Stačí porovnat styl komentářů v Československé filmové databázi a v kterékoliv z knižních databází; už fakt, že žádná nemá tak jednoznačné postavení jako právě ČSFD v oblasti filmu, ostatně o leccems vypovídá. (...) Žebříček hodnotných filmů vzniká hlasováním několika tisíců laických či amatérských odborníků; o těch úplně nejlepších knihách (v žánru české literatury pět z deseti prvních titulů Databáze knih obsazují hry Divadla Jára Cimrmana) rozhoduje hlasování zhruba stovky respondentů; většinou naivních a nevdělaných, soudě dle komentářů.*⁷⁶

4.2.4 Příspěvek Miroslava Balaščíka

Závěrečný příspěvek s názvem *Konec (české) literatury* přednesl šéfredaktor časopisu a nakladatelství Host Miroslav Balaščík. Jak již napovídá název, stejně jako v případě Petra A. Bílka šlo o příspěvek značně kontroverzní. Balaščík hned v úvodu označil založení Asociace a konání sjezdu za zbytečné:

„Obojí se zdá být čirým anachronismem. Během posledních desetiletí zde totiž tiše a nenápadně skončily dějiny literatury a veškeré spolky, sjezdy a nekonečné lamentování nad společenskou degradací spisovatelů jsou jen fantomickou bolestí, která nám připomíná, že zde kdysi bývala končetina.

*Kniha totiž v průběhu posledních dvaceti let ztratila to, co lze nazvat jejím druhým životem. Rozpadl se prostor, v němž byl text veřejně konfrontován se svými interpretacemi, duchovní milieu (nebo chcete-li diskurs), kde se setkávají spisovatelé, kritici, čtenáři, texty, dobové normy a literární tradice a kde se z knihy jako textu stává literatura jako instituce. Teprve přítomnost knihy v tomto druhém životě vkládá do textu další roviny významů, jako jsou morální, politická, společensko-kritická a podobně. Tady se kniha stává událostí, fenoménem, který může zasáhnout společenské dění a který současně ovlivňuje i vnitřní vývoj literatury.*⁷⁷

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Tamtéž. S. 96-97.

⁷⁷ BALAŠČÍK, Miroslav. Konec (české) literatury. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 135-140. ISBN 978-80-7491-384-6. S. 135.

Balašík upozornil na skutečnost, že „zbožštění“ knihy, typické pro 19. a 20. století, přešlo do „zbožnění“, projevujícího se nadprodukcí a marketingem; zároveň díky fenoménu e-knih mnohé knihy ztratily i svou fyzickou podobu.⁷⁸ Jako významný problém označil neochotu mnohých autorů označovat se za spisovatele a vstupovat do veřejného prostoru:

„Necítí potřebu vědomě se konfrontovat s nadosobní literární tradicí a nemají tudíž ani ambici účastnit se onoho druhého života knihy. Jinak řečeno, přistupovat ke své vlastní torbě s odstupem, jako čtenáři, reflektovat ji a vstřebat různé (i kritické) interpretace vlastního díla. (...)

Je zjevné, že na rozdíl od předchozích generací prozaiků necítí ani potřebu vyjadřovat se ke svému dílu a literatuře obecně prostřednictvím esejů či kritických a reflexivních textů. Z toho ovšem pramení také nedorozumění, které panuje mezi autory a kritikou a které je symptomem toho, že onen prostor, v němž by se rodil druhý život knihy, už společně nesdílejí.“⁷⁹

Jako velmi provokativní lze označit Balašíkovu tezi o opuštění češtiny a tvorbě ve světovém jazyce:

„Ať chceme nebo ne, jsme politicky součástí euroatlantického společenství, s nímž dvacet let máme společné dějiny, společné problémy i životní hodnoty a v řadě ohledů i společnou kulturu a jazyk. Rychlé překlady aktuálně nejlepších světových knih a témata, která se nás týkají stejně nebo i více než problémy, jež řeší česká próza, to vše ovlivňuje měřítka a nároky českých čtenářů. A máme-li pocit, že onen druhý život knihy v našem prostředí odumírá, je to možná i proto, že už tušíme, že se odehrává někde jinde, s jinou perspektivou a v jiné řeči.

V této souvislosti je pak možné se ptát: proč by se měl čtenář vůbec zaobírat českou literaturou, jestliže sdílí nejlepší literaturu světovou? Jsme vůbec schopni dnes definovat, v čem je česky psaná literatura jiná (a lepší) než literatury ostatní? A nebylo by nakonec výhodnější přimknout se těsněji k dominantní kultuře euroatlantické a začít tvořit ‚anglicky‘? (...)

Tvořit anglicky znamená tvořit v perspektivě kulturní bilingvnosti, s vědomím propojenosti současného světa a v sounáležitosti s ním. Tato perspektiva může knize

⁷⁸ Tamtéž. S. 135-136.

⁷⁹ Tamtéž. S. 137-138.

*vrátit její druhý život: otevřít naši literaturu novým tématům, interpretacím a čtenářům a především ukázat, co je na naší vlastní zkušenosti specifického a co může být zajímavého pro světové publikum.*⁸⁰

⁸⁰ Tamtéž. S. 139-140.

5 Projekt Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti

5.1 Cíle projektu

Na základě důkladné analýzy vývoje a současného stavu knižního trhu a literární kultury obecně jsem získal poznatky o slabých stránkách českého literárního provozu, především o základních příčinách klesajícího zájmu české veřejnosti o současnou českou literaturu. Poté jsem zaměřil na realizaci projektu, který měl v praxi alespoň částečně přispět k řešení některých nedostatků současné české literatury.

Mým cílem bylo vytvoření projektu na podporu čtení současné české literatury. Projektů zaměřených na čtení existuje celá řada, ovšem většina z nich je zaměřena pouze na dětské čtenáře, já jsem naopak chtěl oslovit širokou neobornou veřejnost, zejména studenty středních a vysokých škol. Abych mohl svůj záměr realizovat, vytyčil jsem si několik dílčích cílů.

Prvním z nich bylo vytvoření stručného přehledu vývoje české literatury po roce 1989. Významným rysem polistopadové české literatury je její neukotvení ve výuce českého jazyka a literatury na středních školách. Z vlastní zkušenosti vím, že ani na osmiletých gymnáziích není výuka polistopadové literatury běžnou praxí, proto bylo nutné nabídnout kvalitní kompendium, které by svou informační hodnotou předčilo hesla na wikipedii nebo volně dostupné materiály k maturitě.

Druhým cílem bylo zaměřit se na metatextovou složku, tedy na odborné texty o současné české literatuře. Této oblasti jsem chtěl věnovat velkou pozornost a pokusit se vytvořit databázi článků vybraných literárních periodik o současné české literatuře. Vzhledem k mimořádné náročnosti jsem se v první fázi chtěl zaměřit na období let 2013-16.

Třetím cílem bylo zdůraznit společenský přesah literární tvorby a představit široké veřejnosti i díla nebo umělecké skupiny, reflektující spíše mimoestetické funkce. Zároveň jsem se chtěl zabývat okrajovými tématy literatury, jako je literatura na internetu nebo literární brak.

Posledním cílem bylo hledat vliv současné české literatury na jiné umělecké obory. Chtěl jsem se věnovat zejména filmovým zpracováním významných literárních děl po roce 1989 a upozornit na mnohonásobně vyšší celospolečenský dopad některých filmů oproti knižním předlohám.

Projekt měl být zároveň koncipován tak, aby jednak obsahoval kvalitní a ověřené informace, ale zároveň byl jednoduchý na pochopení pro čtenáře různých věkových kategorií

a vzdělání. K dosažení těchto cílů však bylo nutné najít vhodnou platformu.

5.2 Hledání vhodné platformy

5.2.1 Přednáška

Při výběru tématu bakalářské práce v lednu 2016 jsem byl přesvědčen, že ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové uspořádám přednášku o stavu české literatury na počátku 21. století. Měla se týkat způsobu fungování jednotlivých institucí, tzn. nakladatelství a knižních distributorů, literárních periodik, akademických pracovišť nebo spisovatelských organizací. Výraznou pozornost jsem chtěl věnovat i Sjezdu spisovatelů 2015 a jeho dopadu na současnou českou literaturu.

Výhody přednášky jsem spatřoval v osobním kontaktu se zájemci a možnosti spolupráce se Studijní a vědeckou knihovnou, která by zajistila vhodné prostory pro přednášku. Hlavní nevýhodu představoval malý dosah celého projektu. Jednorázová akce podobného typu nemohla oslovit dostatečně velké množství lidí ani v případě propagace ze strany knihovny nebo Katedry českého jazyka a literatury na Univerzitě Hradec Králové. V lepším případě by bylo možné počítat s účastí maximálně několika desítek zájemců, z toho by však s velkou pravděpodobností pouze malé procento tvořila hlavní cílová skupina projektu, tedy studenti středních a vysokých škol. Dalším nevýhodou byla komplikovanost realizace jednotlivých dílčích cílů projektu.

Přednášku jsem s předstihem plánoval na únor nebo březen 2017, ovšem z důvodu předpokládaného malého ohlasu jsem ji na konci roku 2016 definitivně zavrhl, aniž bych za celou dobu Studijní a vědeckou knihovnu kontaktoval.

5.2.2 Projekt v tištěné formě

Druhou možností představovalo stručné představení výsledků bádání v odborném nebo populárně naučném článku, publikovaném v některém z literárně zaměřených periodik. Článek by mohl mít krátkodobě vysoký dosah, ovšem pouze v rámci odborné veřejnosti. Obdobně jako v případě přednášky navíc nebylo reálné, abych na tak malém prostoru dokázal alespoň částečně realizovat všechny své cíle, proto jsem tuto možnost rychle vyloučil.

Variantou bylo vytvoření více krátkých textů, které by byly součástí brožury. V takovém případě by bylo možné přehledně zpracovat všechna dílčí témata a použít doplňující informace ve formě tabulek nebo grafů, ovšem na rozdíl od článku, navíc vydaného v prestižním periodiku,

by nízkonákladová brožura nemohla oslovit příliš mnoho lidí. Tento problém jsem chtěl vyřešit rozšířením brožury po kulturních a vzdělávacích institucích v okolí Hradce Králové nebo mého bydliště v okrese Ústí nad Orlicí.

První návrh grafické podoby brožury jsem začal vytvářet na konci prosince 2016. Jako formát jsem zvolil velikost A5. Brožura měla mít osm stran včetně úvodní strany, obsahu a tiráže, na vlastní obsah mělo být vyhrazeno pět stran. Na čtyřech z nich měl být zpracován vždy jeden z dílčích cílů, na páté stručné shrnutí. Na tak malém prostoru však prakticky nebylo možné jednotlivá témata zpracovat; k zamýšlenému stupni podrobnosti bych potřeboval rozsah minimálně dvojnásobný, i proto jsem brožuru během ledna definitivně zavrhl.

5.2.3 Webové stránky

Zásadní roli při rozhodování o podobě projektu hrála touha po skutečném přínosu. Chtěl jsem realizovat projekt s dlouhodobým celospolečenským dopadem v rámci celé České republiky. U přednášky, článku i brožury jsem navíc postrádal možnost využití progresivních nástrojů, odpovídajících moderním trendům v propagaci kultury.

Během února 2017 jsem dospěl k rozhodnutí, že ideální platformou pro můj projekt bude internet, přesněji řečeno webové stránky. Internet je v současné době neodmyslitelnou součástí života téměř všech lidí bez ohledu na věk, pohlaví, dosažené vzdělání, zájmy, sociální postavení, náboženské vyznání či politické preference. Zároveň představuje proti tradičním způsobům propagace literatury velkou výhodu. Kromě takřka neomezeného prostoru pro vlastní obsah nabízí možnost dlouhodobého společenského dopadu. Významným faktorem pro úspěch projektu je i skutečnost, že zamýšlená hlavní cílová skupina tráví na internetu velké množství času, má velmi dobré povědomí o jeho fungování a je zvyklá primárně hledat informace právě zde. Při volbě internetu jsem mohl využít i svých předchozích zkušeností s tvorbou a provozem webových stránek.

Nevýhodou internetu jsou počáteční náklady na zřízení domény a administraci webu, případně i následnou propagaci stránek. Ve srovnání s přednáškou i článkem je nutné počítat s minimálním počátečním ohlasem a jeho pomalým růstem.

5.3 Příprava projektu

5.3.1 První návrh

Před vytvořením první verze webových stránek jsem si sepsal všechny klíčové prvky

budoucího webu. Měl jsem v úmyslu inspirovat se úspěšnými projekty a propojit jejich osvědčené metody s vlastními nápady.

Z internetové encyklopedie Wikipedie jsem chtěl převzít snadnou pochopitelnost textů a strukturu rozsáhlé sítě hypertextových odkazů v rámci mého webu, ale i mimo něj. Množství odkazů mělo zajistit provázanost se všemi obdobnými nekomerčními literárními projekty, a vytvořit tak co nejúplnější obraz současné české literatury. Inspiroval jsem se i u literárního rozcestníku Potápěč, provozovaném Pavlem Kotrlou.⁸¹ Zamýšlel jsem na svém webu umístit literární rozcestník, obsahující všechny významné odkazy vztahující se k současné české literatuře, tzn. stránky nakladatelství, spisovatelů, spisovatelských organizací, literárních periodik nebo literárních akcí. Do svého projektu jsem chtěl významněji zahrnout portál Databáze knih.cz, jenž nabízí čtenářům možnost hodnotit, komentovat nebo doporučovat desítky tisíc knih včetně současné české tvorby. V mém projektu měl sloužit jako prvotní zdroj informací o vybraných knižních titulech.

Po zapracování zmíněných prvků jsem se zaměřil na specifické rysy svého projektu. Vytvořil jsem návrh dvoustupňového menu – hlavní menu obsahovalo rubriky zabývající se základními informacemi o současné české literatuře, několik vedlejších menu obsahovalo zejména odkazy na webové stránky literárních institucí a multimediální obsah o literatuře v internetovém archivu České televize a Českého rozhlasu.

Teprve poté jsem v polovině února na stránkách redakčního systému WordPress v bezplatné (freehostingové) verzi založil blog www.soucasnaliteratura.wordpress.com, na němž jsem v souladu se svým návrhem vytvořil grafickou podobu. Tento blog byl již od svého vzniku neveřejný a později měl sloužit jen jako záloha obsahu oficiálních webových stránek mého projektu. Díky zálohovacímu nástroji UpdraftPlus – Backup/Restore a později i plánovanému zařazení stránek do Webarchivu⁸², provozovaného Oddělením archivace webu Národní knihovny ČR, však tato funkce ztratila smysl.

Zároveň bylo nutné najít vhodný název webu, neboť zakoupenou doménu již nelze změnit. Přemýšlel jsem nad doménami jako navratliteratury.cz, literaturalidem.cz, ale nakonec jsem zvolil neutrálně znějící www.soucasnaliteratura.cz. Oficiální název projektu zní *Současná česká literatura s podtitulem Most k literární přítomnosti*. Hlavním důvodem pro vypuštění

⁸¹ KOTRLA, Pavel. Potápěč: váš dýchací přístroj ve světě literatury. *Kotrla.com* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://kotrla.com/frogman>

⁸² Požadavek na archivaci svého webu jsem podal 9. 4. 2017, schvalovací proces začal o den později. Konečné rozhodnutí jsem dosud neobdržel.

slova „česká“ z domény byla snaha o snazší zapamatovatelnost a menší pravděpodobnost překlepu při zadávání adresy přímo do internetového prohlížeče.

Ještě před přesunem webových stránek na novou doménu jsem vytvořil facebookové stránky projektu s názvem *Současná česká literatura*, ovšem kvůli přetrvávajícím pochybnostem o možnosti dlouhodobě pravidelně přidávat nové příspěvky, na nichž je úspěch facebookových stránek závislý, jsem nakonec nepřidal žádný příspěvek, nevyplnil informace o stránce ani jinak nevyvinul snahu získat první fanoušky projektu a zhruba po dvou týdnech jsem stránku zrušil. V případě velkého zájmu o projekt je možné facebookovou stránku v budoucnu obnovit.

5.3.2 Analýza konkurence

Na přelomu února a března jsem provedl analýzu konkurenčních webů. Výraz „konkurenční“ v tomto případě není úplně přesný, neboť mým záměrem bylo vytvoření projektu, který se bude svým pojetím od ostatních výrazně lišit, přesto jsem chtěl porozumět fungování internetových literárních portálů a zaměřit se na opomíjené oblasti jejich zájmu.

Prezentací literatury na internetu se zabývá celá řada subjektů, z nichž se však až na výjimku v podobě portálu *CzechLit.cz* žádný významný internetový projekt nespécializuje pouze na českou literaturu. Další odlišnost spočívá ve formálním pojetí literatury. Projekty *iLiteratura.cz*, *VašeLiteratura.cz*, *Literární.cz*, *Klubknihomolů.cz* nebo *Čítárny.cz* se zaměřují především na jednotlivé české i zahraniční knižní tituly, nikoliv na literaturu jako celek. Tento přístup však nebere v potaz specifické potřeby čtenářů. Podle Trávníčka v posledních letech „v daleko větší míře zaznamenáváme nářky [čtenářů] nad stavem knižního trhu, zejména nad jeho nezvladatelnou šíří a tím, že je zásobován spoustou nekvalitní produkce.“⁸³ Z tohoto tvrzení vyplývá důležitý fakt, že mnozí čtenáři se nejsou schopni orientovat v kvalitní knižní produkci obecně, tedy ani ve vydávané současné české literatuře. Snaha zmíněných projektů o co největší množství recenzí na nově vydávané knihy tak může působit dokonce kontraproduktivně.

Na principu propagace knižních novinek je založen i již zmíněný portál *CzechLit.cz*, zde však čtenářům vychází vstříc rubrika *Oceněné knihy a Česká literatura ve stručném přehledu*, ve zkratce představující vývoj české literatury ve 20. století včetně období po roce 1989. Progresivní je projekt studentů Kabinetu informačních studií a knihovnictví FF MU s názvem *ČTESYRÁD.cz* (celý název zní: ČTENářův SYmpatický RÁDce), zaměřený na doporučování

⁸³ TRÁVNÍČEK, Jirí. Cit. d. S. 146-147.

čtivých knih české i světové literatury od čtenářů i odborníků.

Jako dobrý informační zdroj o současné české literatuře lze označit i databáze a katalogy Ústavu pro českou literaturu AV ČR a Národní knihovny ČR, především výběrovou databázi článků v českých novinách, časopisech a sbornících ANL.

5.3.3 Testovací verze

Po dokončení grafického návrhu webu a poměrně přesného tematického vymezení celého projektu jsem začal shánět vhodného registrátora domény a zároveň poskytovatele webhostingu. Bylo nutné najít cenově přijatelnou nabídku tzv. sdíleného webhostingu, od bezplatného freehostingu lišícího se zejména vlastní doménou druhého řádu, absencí reklamy poskytovatele, zákaznickou podporou a garancí funkčnosti a stability serveru.

Doménu *soucasnaliteratura.cz* jsem objednal a zaplatil 9. 3. 2017 u společnosti Active24. K registraci domény došlo o den později.⁸⁴ Celková částka za registraci a roční provoz činila 217 Kč včetně DPH. Akční nabídka zahrnovala i webhostingovou službu *Moje stránky Start* v hodnotě 348 Kč, díky níž jsem mohl i bez profesionálních znalostí programování začít s administrací webu.

Z nabídky jsem vybral responzivní (optimalizovanou pro různá zařízení) webovou šablonu *Gunther* a začal vytvářet grafickou podobu webových stránek podle původního návrhu. Již při tvorbě menu jsem však narazil na zásadní nedostatek služby *Moje stránky* v základní verzi *Start*. Ta nabízí vytvoření pouze tří stránek pro doménu, což by znemožnilo dosáhnout cílů, deklarovaných v mé bakalářské práci. Obrátil jsem tedy na zákaznickou podporu s dotazem na možnosti rozšíření. Služba *Moje stránky* nabízí i verze *Standart* (241 Kč měsíčně) a *Premium* (483 Kč měsíčně), ovšem z důvodu vysoké ceny pro mě byly nepřijatelné. Společnost Active24 však nabízí i webhostingové balíčky s redakčními systémy WordPress, Joomla! nebo Drupal. Na doporučení pracovníka zákaznické podpory jsem zvolil balíček *Komplet* v operačním systému Linux při celkové ceně 711 Kč včetně DPH za rok. Výhody lze spatřovat zejména v neomezené kapacitě webu nebo podpoře databází MySQL. Operační systém Linux byl doporučen z důvodu větší stability a jednoduššímu uživatelskému rozhraní.

Kromě nabídky společnosti Active24 připadalo v úvahu i převedení domény přímo ke svému účtu na stránkách redakčního systému WordPress. Od této varianty mě však odradil jednorázový poplatek ve výši 99 \$ (v přepočtu téměř 2 500 Kč) a měsíční náklady na

⁸⁴ CZ.NIC. Vyhledávání v registru (Whois). *Cz.nic: Správce domény cz* [online]. [Praha]: ©2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.nic.cz/whois/domain/soucasnaliteratura.cz/>

webhosting ve výši 3 \$ (v přepočtu zhruba 75 Kč).

Ke zpřístupnění balíčku došlo až 14. 3., tedy čtvrtý den po zadání příkazu k úhradě. Prvním krokem po přihlášení k účtu na webu Active24 bylo závěrečné zhodnocení vhodnosti redakčních systémů WordPress, Joomla! a Drupal. Pro jednodušší webové projekty se z důvodu jednoduchého ovládání a množství bezplatných pluginů doporučuje WordPress.⁸⁵ Z tohoto důvodu jsem nainstaloval redakční systém WordPress ve verzi 4.7.2. Vzápětí přišel e-mail s přihlašovacími údaji do administrace webu, do které jsem se však opakovaně nedokázal přihlásit. Pokusil jsem se tedy redakční systém dvakrát neúspěšně přeinstalovat. Když danou situaci nevyřešilo zrušení služby Moje stránky ani převedení administrace na alternativní server, obrátil jsem se na pracovníky zákaznické podpory, kteří problém vyřešili. Ke správné funkčnosti však bylo zapotřebí ještě zpětné nastavení administrace na původní server.

V tento moment bylo možné začít plnohodnotně spravovat webové stránky. Ještě před prvním přihlášením do administrace proběhla úspěšná aktualizace WordPressu na verzi 4.7.3. Přejechod na tento redakční systém však znamenal ztrátu všech dosavadních grafických nastavení webu, vytvořených ve službě Moje stránky. Z několika tisíc šablon jsem nakonec zvolil responzivní *Chip Life*, nabízející dokonce vlastní zákaznickou podporu.⁸⁶ Kromě vzhledu sehrála v mém výběru roli i nabídka široké škály úprav šablony včetně možnosti zásahu do CSS.

Grafickou podobu stránek jsem se alespoň částečně snažil navrhnout podle předlohy, vytvořené na počátku března v bezplatné verzi WordPressu. Název projektu a hlavní menu jsem umístil do záhlaví webu (v anglické terminologii Header), vedlejší menu na pravý okraj (Main Sidebar). Tím se však zmenšil prostor vyhrazený textovému poli (Content) pro vlastní obsah jednotlivých stránek webu, což se negativně projevuje zejména u obrazovek s nižším rozlišením, například u notebooků, naopak problémy se zobrazením se netýkají mobilů ani tabletů, kde se vedlejší menu objevuje až pod vlastním obsahem jednotlivých stránek. Nepříliš významnou funkci má na webu zápatí (Footer), tvořené pouze copyrightem a odkazem na domovské stránky použité šablony.

Hlavní menu obsahuje odkaz na statickou úvodní stránku *O projektu* a rubriky *Literatura a společnost*, *Pro nečtenáře*, *Současná česká literatura* a *Texty o literatuře*.

Postranní panel tvoří tři vedlejší menu s názvy *Literatura na internetu*, *Sekundární*

⁸⁵ MENING, Robert. WordPress vs Joomla vs Drupal: + CMS Comparison Chart. Which One is The Best? *WebsiteSetup.org* [online]. 2014, aktualizováno 11. 4. 2017 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <https://websitesetup.org/cms-comparison-wordpress-vs-joomla-drupal/>

⁸⁶ TUTORIALCHIP. Chip Life: Premium Free WordPress Theme. *TutorialChip.com* [online]. ©2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.tutorialchip.com/chip-life/>

odkazy a Literatura v médiích, obsahující odkazy na základní internetové i knižní zdroje o současné české literatuře a multimediální obsah na webu České televize a Českého rozhlasu. Řazení odkazů je v rámci menu abecední, výjimku tvoří pouze *Literatura v médiích*, kde se na prvním místě objevuje odkaz na pořad ASAP v České televizi, poté dva odkazy na web Českého rozhlasu Vltava a na závěr odkaz na pořad *Literatura* na Českém rozhlase Radio Wave. Kromě vedlejších menu je v pravé části webu umístěn panel vyhledávání a kontaktní e-mail. Požadovaného vzhledu jsem dosáhl díky nástroji Widgety, který kromě zobrazení menu, funkce vyhledávání nebo umístění prostého textu (v mém případě kontaktního e-mailu) dokáže zobrazit archiv příspěvků, seznam nejnovějších příspěvků nebo komentářů, RSS a další.

5.3.4 Finální úpravy a spuštění projektu

Aplikace všech změn probíhala postupně v rozmezí zhruba dvou týdnů. Abych předešel problémům s funkčností stránek, po každé aktualizaci nastavení jsem prováděl testování ze stolního počítače, notebooku a mobilního telefonu. Před oficiálním spuštěním projektu se objevil problém s chybovou hláškou, oznamující neexistenci obsahu. To bylo způsobeno nastavením jednotlivých rubrik hlavního menu do režimu „čekání na schválení“, což se posléze vyřešilo spuštěním stránek.

V závěrečné fázi příprav jsem na doméně kvůli zvýšení důvěryhodnosti projektu zřídil pracovní e-mail kotrla.tomas@soucasnaliteratura.cz, sloužící ke komunikaci s partnery, kterými měli být zejména literární periodika.

Pro lepší umístění webu ve vyhledávačích jsem stránky manuálně přidal do vyhledávačů Google a Bing. Mým cílem bylo i bez investování peněz do reklamy v co nejkratším čase proniknout na pozice v první dvacítky při zadání různých klíčových slov, týkajících se současné české literatury, zejména pro výraz „současná česká literatura“. Zařazení do vyhledávačů Google a Bing proběhlo bez problémů, složitější situace ale nastala v souvislosti se snahou přidat své webové stránky do katalogu odkazů Seznamu. Mé žádosti z důvodu nedostatečného množství vlastního obsahu nakonec nebylo vyhověno.

Ke správné funkčnosti a zabezpečení jsem ještě před spuštěním využil některé doplňky, tzv. pluginy. Na ochranu proti spamu jsem nainstaloval plugin Akismet Anti-Spam, k zálohování obsahu UpdraftPlus – Backup/Restore a pro údaje o návštěvnosti stránek Google Analytics WD.

Jako nepříliš podstatné pro start projektu jsem naopak vyhodnotil nastavení FTP účtu,

databáze MSSQL i službu Mailforward. Stranou mého zájmu se v první fázi ocitla i databáze MySQL, kterou jsem měl v úmyslu využít později při tvorbě databází.

Před dokončením posledních úprav jsem musel vyřešit ještě formu hypertextových odkazů. Od prvotního návrhu jsem nastavoval veškeré odkazy na automatické otevírání v novém panelu.⁸⁷ Po zvážení všech aspektů jsem se rozhodl tuto funkci ponechat pouze u odkazů směřujících mimo můj web, a dát tak uživatelům možnost rozhodnout, která varianta jim vyhovuje více.

Finální technické nastavení bylo hotové 21. 3., konečné datum oficiálního spuštění projektu jsem stanovil na čtvrtek 23. 3. 2017. Hlavním znakem spuštění bylo převedení všech stránek hlavního menu z režimu „čekání na schválení“ do režimu „publikováno“. U všech rubrik se tak objevil stručný popis, u rubrik *Pro nečtenáře* a *Literatura a společnost* i vlastní obsah. Veškerý obsah vedlejších menu byl dostupný již před tímto datem. Od oficiálního spuštění je zaznamenávána návštěvnost webu.

5.4 Provoz projektu

5.4.1 Tvorba vlastního obsahu

Tvorba obsahu především před spuštěním projektu probíhala nesystematicky, neboť hlavním cílem bylo v krátkém časovém úseku zaplnit web obsahem, nepodléhajícím velké časové náročnosti jeho zpracování. Nejprve jsem se zaměřil na vytvoření internetového rozcestníku, soupis tištěných zdrojů k tématu současné české literatury a doplnění krátkého popisu ke každé rubrice. Poté jsem se věnoval vytvoření seznamu zfilmovaných děl české literatury po roce 1989 v rubrice *Pro nečtenáře* a částečnému zpracování kapitoly *Literatura a internet* v rubrice *Literatura a společnost*. Až na závěr jsem začal zpracovávat nejnáročnější dílčí projekty, rozsáhlou databázi textů o literatuře v rubrice *Texty o literatuře* a přehled vývoje české literatury po roce 1989 v rubrice *Současná česká literatura*.

Část vlastního obsahu je umístěna ve vedlejším menu *Sekundární odkazy*. *Literární internetový rozcestník* je seznam zhruba šedesáti nejvýznamnějších internetových zdrojů, týkajících se současné české literatury. Jednotlivé odkazy jsou řazeny v přehledných

⁸⁷ Terminologie se u jednotlivých internetových prohlížečů liší. Funkci „otevřít odkaz v novém panelu“ nabízí prohlížeč Mozilla Firefox, „otevřít odkaz na nové kartě“ Google Chrome.

kategoriích, doplněny jsou stručným popisem. V případě dvou a více velmi podobných webů jsem ve většině případů vybral pouze jeden; při výběru hrálo roli mé subjektivní hodnocení kvality a porovnání návštěvnosti podle dat portálu SimilarWeb.com.⁸⁸ Odkazy podléhají průběžné kontrole v oblasti aktivity webu, kvality obsahu a tematické relevance.

Ve stejném menu se nachází i stránka *Tištěné zdroje*, obsahující seznam odborných i populárně naučných monografií a periodik, vztahujících se k současné české literatuře. Seznam je průběžně doplňován, do budoucna plánuji i stručnou charakteristiku všech zmíněných titulů, případně i anotaci a přepis obsahu.

Většina vlastního obsahu je umístěna ve čtyřech rubrikách hlavního menu, specifickou součástí je úvodní stránka webu s názvem *O projektu*, obsahující základní informace o mém projektu.

Jako první v pořadí vznikl obsah rubriky *Pro nečtenáře*. Ta je v kontextu jiných literárních webů naprosto výjimečná. Tato rubrika může u projektu zaměřeného na propagaci literatury vzbuzovat jisté kontroverze, neboť se primárně nezaměřuje na knihy, nýbrž spíše na filmová zpracování. Důvodem zařazení této rubriky je snaha přivést i málo zaujaté čtenáře k současné české literatuře, byť v audiovizuální formě. Podle mého názoru je totiž nutné hledat způsoby, jak široké veřejnosti usnadnit cestu k samotným literárním dílům. Tento seznam není kompletním přehledem zfilmovaných děl, po důkladné úvaze jsem vyřadil například knihu *Padrino Krejčíř* investigativního novináře Jaroslava Kmenty nebo knihu *My 2 Radky* Denemarkové. Do budoucna bych se chtěl problematikou vztahu literatury a filmu v rámci této rubriky zabývat podrobněji.

Poté jsem se zaměřil na rubriku *Literatura a společnost*, jejíž obsah se měl týkat společenských přesahů literatury, literatury na internetu nebo úspěchu populární literatury a braku. Nejprve jsem začal zpracovávat kapitolu *Literatura a internet*, kterou jsem rozdělil na čtyři podkapitoly. Podkapitola *Vývoj myšlení o literatuře na internetu* se zabývá proměnou vnímání literární tvorby publikované na internetu, *Experimentální tvorba* představuje české internetové experimenty jako hypertextové romány a vysvětluje příčiny jejich neúspěchu. V blízké době vznikne podkapitola *Blogová literatura*, která přiblíží blog jako platformu pro tvorbu i prezentaci autora, *Problematika literárních fór* se bude věnovat tzv. radikální demokratizaci tvorby a fenoménu masového internetového publikování bez literárních ambicí. V budoucnu budou dále v této rubrice publikovány kapitoly *Sjezd spisovatelů 2015* nebo

⁸⁸ SIMILARWEB LTD. *SimilarWeb.com: Digital Market Intelligence & Website Traffic* [online]. London: ©2017 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <https://www.similarweb.com/>

Klasická literatura, bestsellery a brak.

Rubrika *Texty o literatuře* obsahuje databázi článků o současné české literatuře, publikovaných v literárních periodikách A2, Host a Tvar. Ta obsahuje články z období let 2013-16 a bude následně rozšiřována i na předchozí období. V případě souhlasu dalších periodik bude databáze rozšířena i o jejich obsah. Základem vzniku rubriky bylo kontaktování redakcí A2, Host a Tvar. V zaslaném e-mailu jsem jednotlivé redakce informoval o svých záměrech a výhodách plynoucích ze vzniku databáze. Po necelém týdnu kladně zareagoval Miroslav Balaščík, šéfredaktor časopisu a nakladatelství Host. O týden později jsem obdržel souhlas rovněž od Karla Kouby, šéfredaktora časopisu A2. Odpověď jsem neobdržel od redakce časopisu Tvar, proto jsem se rozhodl oslovit přímo šéfredaktora Adama Borziče, jehož souhlas jsem získal během jediného dne. Nejprve jsem zveřejnil modelovou databázi článků Hosta o současné české literatuře za rok 2014 a poté jsem začal zpracovávat předpřipravené seznamy článků. Příprava databáze spočívala především v citaci relevantních článků s hypertextovým odkazem na internetové umístění jednotlivých článků a rozdělení článků do tematických kategorií. Jako největší problém se ukázal samotný výběr, neboť často bylo nutné subjektivně rozhodnout, zda se konkrétní článek dostatečně týká současné české literatury, nebo nikoliv. Ve vybraných případech (zejména u kategorie *Literatura na okraji*) jsem se naopak rozhodl učinit výjimku a zařadit texty popisující např. globální čtenářské fenomény. Potíže nastaly také při třídění článků podle kategorií, neboť zařazení pouze k jedné kategorii bylo mnohdy sporné, přesto jsem chtěl tento koncept z důvodu větší přehlednosti zachovat. Na drobné odchylky od tištěné verze časopisů jsem narazil při vytváření bibliografických údajů, neboť v některých případech v elektronické verzi chybí podnázev článků; při citaci jsem se držel tištěné verze. Po zveřejnění databáze ročníků 2013-16 časopisů Host a A2 jsem se zaměřil na zprovoznění sítě hypertextových odkazů v rámci svého webu. To znamená, že například při prohlížení databáze ročníku 2013 časopisu Host je možné kliknout na tematické kategorie „*Angažovaná literatura*“, *Literatura a gender* atd. Po přechodu do tematické kategorie se objeví seznam všech souvisejících článků napříč ročníky i periodiky, takže pro „*Angažovanou literaturu*“ se kromě ročníku 2013 časopisu Host se zobrazí i článek z ročníku 2014 časopisu A2, ... Z tematické kategorie je navíc možné přejít zpět na databáze ročníků. K 10. 4. 2017 se v rubrice *Texty o literatuře* nacházela více než stovka článků a zhruba čtyřicet rozhovorů.

Rubrika *Současná česká literatura* obsahuje stručný přehled vývoje české literatury po roce 1989, uzpůsobený potřebám ne odborných čtenářů. Přehled neusiluje o představení české literatury v celé její šíři, ale o stručný vhled do problematiky. V případě hlubšího zájmu jsou návštěvníkům nabídnuty další zdroje, převážně odborné monografie vydané v nakladatelství

Academia. Proces zveřejňování obsahu byl i v této rubrice postupný. Nejprve jsem se zaměřil na popis proměny české literatury těsně po roce 1989, zejména na zavedení tržních mechanismů a problémy při financování literatury. Další obsah bude doplňován průběžně.

5.4.2 Strategie řízení projektu

Vybudování slušné reputace projektu je dlouhodobou záležitostí. Při plánování je nutné přemýšlet v delším časovém horizontu, přesto je nutné kontrolovat průběžné plnění cílů projektu. K tomuto účelu využívám tři kontrolních mechanismů. Prvním kritériem úspěšnosti je „potenciální dosah“, tedy šance, že zájemce o současnou českou literaturu při vyhledávání určitých klíčových slov ve vyhledávači na předních příčkách nalezne můj web. Druhým kritériem je „skutečný dosah“, tedy analýza statistik návštěvnosti. Třetím kritériem je zpětná vazba návštěvníků webu, a to jak ve formě e-mailů, tak i osobního kontaktu.

K 31. 3. jsem provedl kontrolu postavení webu ve vyhledávačích při zadání výrazu „současná česká literatura“. Ve vyhledávači Google se mé webové stránky objevily na 45. pozici, což bylo vzhledem ke krátkému ostrému provozu stránek přijatelné umístění. Do kontroly plánované na 16. 4. jsem si jako cíl vytyčil alespoň 30. místo, do budoucna pak umístění mezi prvními pěti odkazy. Postavení v méně využívaných vyhledávačích Yahoo a Bing bylo na konci března výrazně lepší; vyhledávač Yahoo zobrazil web na 25. pozici, Bing dokonce na 20. pozici. Naopak vyhledávač Seznam můj web vůbec nenašel. Abych se mohl opětovně pokusit své stránky přidat do katalogu odkazů Seznamu, musel jsem nejprve na web doplnit další vlastní obsah.

Plánované cíle se však ukázaly jako příliš ambiciózní, neboť i přes usilovnou snahu stále vylepšovat obsah se můj web k 16. 4. ve vyhledávači Google umístil pouze 44. na místě. V průběhu daného období došlo k posunu na 42. pozici, poté však následoval propad. Ve vyhledávači Yahoo byly mé stránky po počátečním posunu na 16. pozici z neznámého důvodu odejmuty z vyhledávání, naopak vyhledávač Bing je zobrazil na skvělém 9. místě.

Výsledky je ovšem nutné brát s rezervou. Pro úspěch projektu je relevantní postavení pouze ve vyhledávačích Google a Seznam, ovšem nelze zaručit, že uživatelé internetu budou skutečně vyhledávat klíčová slova, pro která se můj web bude vyskytovat na předních příčkách. Místo „současná česká literatura“ mohou zadat například „česká literatura po roce 1989“ nebo jen „česká literatura“. Zároveň ani nemusí použít vyhledávač, nýbrž vyhledávání například přímo ve Wikipedii.

K dalšímu vylepšení pozic bylo nutné využít tzv. SEO metod. Nejvýznamnějšími faktory správné optimalizace jsou kvalitní obsah, správná tvorba titulků a nadpisů a zpětné odkazy.⁸⁹ V první řadě jsem se zaměřil na úpravu nadpisů všech jednotlivých stránek a podstránek webu. Místo nejčastěji používaných nadpisů čtvrté úrovně (h4) jsem začal ve větší míře užívat nadpisy první (h1) a druhé úrovně (h2). Výrazného efektu optimalizace však bylo možné dosáhnout pouze přidáním kvalitního obsahu. Také budování sítě zpětných odkazů by v první fázi fungování projektu bylo možné pouze formou tzv. neetických SEO metod, například spamovým šířením odkazů v diskusních fórech nebo kupováním zpětných odkazů ve webových katalozích. Z dlouhodobého hlediska by však daný způsob znamenal výrazně negativní efekt, neboť v případě odhalení vyhledávačem je odkazovaná stránka penalizována.⁹⁰ Pro postavení ve vyhledávačích jsou důležité hodnoty PageRank (zkráceně PR; relevantní pro vyhledávač Google) a S-Rank (pro Seznam), určující důvěryhodnost webových stránek. Právě nízká hodnota PR například znemožnila přidat stránky do literárního rozcestníku *Potápěč*.

Pro zlepšení pozice ve vyhledávačích jsem rovněž aktivoval automatické použití statické adresy při založení nové stránky. V takovém případě pro rubriku *Literatura a společnost* vznikne oproti původnímu www.soucasnaliteratura.cz/?p=123 odkaz kopírující přesný název rubriky, tedy www.soucasnaliteratura.cz/literatura-a-spolecnost. Ke kontrole správné optimalizace jsem začal používat bezplatný Nástroj pro webmastery společnosti Google.

Zatímco postavení ve vyhledávačích může být při určování úspěšnosti projektu zavádějící, statistiky návštěvnosti nabízí poměrně přesná data počtu návštěv webu. Problém nastává při snaze přesně určit počet fyzických osob, které si webové stránky zobrazily. Měřicí nástroje rozpoznají pouze unikátní IP adresu síťového připojení, pod kterou se například v případě připojení přes Wi-Fi mohou skrývat desítky až stovky uživatelů. Naopak jeden uživatel může k přístupu na web požívat různá síťová připojení (Ethernet, mobilní připojení, Wi-Fi, ...). Především v počáteční fázi mohou být data poněkud zkreslena testováním, ovšem do návštěvnosti se nezapočítávají zobrazení webu, uskutečněná z administrace webu. Statistickou chybu je možné částečně eliminovat i důkladnou analýzou pokročilých statistik v nástroji Google Analytics.

⁸⁹ Srov. GOOGLE, INC. *Začínáme s optimalizací pro vyhledávače* [online]. 2010 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://static.googleusercontent.com/media/www.google.cz/cs/cz/intl/cs/webmasters/docs/search-engine-optimization-starter-guide-cs.pdf>

⁹⁰ Srov. NĚMEC, Robert. Jak poznat, že je váš web penalizován – I. díl. *RobertNemec.com* [online]. 5. 9. 2012 [cit. 2017-04-19]. Dostupné z: <http://robertnemec.com/jak-poznat-penalizaci-i/>

Jako první měřící období jsem zvolil čtvrtek 23. 3. až neděli 2. 4. 2017, další vyhodnocování jsem naplánoval na pravidelné týdenní intervaly od pondělí do neděle. Do neděle 2. 4. můj web zaznamenal celkem 58 návštěv při celkovém počtu 244 zobrazených stránek. Od 3. 4. do 9. 4. nástroj Google Analytics naměřil celkem 44 návštěv, mezi jednotlivými dny však byl velký nepoměr. V týdnu od 10. 4. do 16. 4. počet návštěv klesl až na pouhých 29. V součtu web od 23. 3. do 16. 4. zaznamenal 131 unikátních návštěv při celkovém počtu 583 zobrazení stránek.

Výsledky nejsou s ohledem na krátké fungování projektu špatné, ovšem mé ambice jsou mnohonásobně vyšší, proto jsem se rozhodl ještě zintenzivnit své úsilí. S ohledem na plánovanou intenzivnější propagaci od začátku května očekávám nárůst denní návštěvnosti, pro dynamický rozvoj webu však musím zejména v případě nových návštěvníků zajistit budoucí pravidelnost jejich návštěv. Toho lze docílit jen kvalitním a jinde nedostupným obsahem. Zároveň chci minimalizovat míru okamžitého opuštění stránek, většinou způsobené nesplněním představ návštěvníků o obsahu webu.

Zpětná vazba v první fázi neprobíhala cíleně. Nejprve jsem oslovil své příbuzné a spolužáky. Rozsáhlejší výzkum však z důvodu přílišné rozpracovanosti projektu nebyl možný. V prvních dvou týdnech od spuštění jsem neobdržel žádné připomínky k projektu ani e-mailovou cestou, proto jsem o zpětnou vazbu požádal redakci časopisu Host, jehož databáze článků vznikly jako první v pořadí, dosud jsem však neobdržel odpověď.

5.5 Plán budoucího rozvoje projektu

5.5.1 Základní předpoklady

Odevzdáním bakalářské práce rozvoj projektu neskončí, neboť vytvoření reprezentativních webových stránek považuji za skvělý způsob prezentace své osoby do budoucího profesního života. Doména i administrace webu jsou zaplacené až do března 2018, finanční náklady na další provoz projektu by se ani po tomto datu neměly významně lišit. V případě internetového projektu bez významného počátečního kapitálu je navíc nutné pozitivní výsledky očekávat spíše v dlouhodobém horizontu, neustále vylepšované algoritmy internetových vyhledávačů totiž prakticky znemožňují rychlý posun nových webových stránek na přední příčky ve vyhledávání, pokud nejsou investovány peníze do reklamy.

Velkou roli v rozhodování o možném dalším pokračování však bude hrát zájem široké

veřejnosti, případně odborných kruhů. Po necelém měsíci fungování je příliš brzy na posouzení skutečného potenciálu projektu, úspěch, se kterým jsem se již ve stádiu oficiálního spuštění setkal při oslovení prestižních literárních periodik, mě však naplňuje optimismem. Právě periodika mohou do budoucna hrát výraznou roli při rozšiřování povědomí o projektu a zároveň mu zajistit prestiž i v řadách literárních odborníků.

5.5.2 SWOT analýza

Pro lepší představu o možnosti budoucího rozvoje jsem vytvořil SWOT analýzu projektu.⁹¹ Jako silnou stránku jsem označil zejména velkou uplatnitelnost v praxi. Mé webové stránky mohou zcela zdarma využívat vzdělávací a kulturní zařízení po celé republice, akademická pracoviště i široká veřejnost. Rozsáhlá síť hypertextových odkazů ve všech rubrikách nabízí možnost rychlého vyhledání souvisejících informací z různých relevantních zdrojů. Na uživatelském komfortu se výrazně podílí absence reklamy a celková nekomerčnost obsahu. Mé webové stránky se vyznačují nízkými náklady a velkou efektivitu provozu.

Za slabé stránky projektu považuji svou nulovou reputaci v českém literárním prostředí a s tím spojenou možnou nedůvěru a neochotu spolupracovat ze strany současných i budoucích partnerů. Výrazným nedostatkem je dosud minimální povědomí o projektu mezi širokou veřejností, literárními odborníky a institucemi. Jako slabou stránku lze označit také nedostatek finančních prostředků na budoucí rozvoj a propagaci projektu.

Mezi příležitosti řadím využitelnost projektu při školní výuce a odborné literární činnosti. Projekt se zaměřuje na dosud málo reflektované oblasti současné české literatury, díky čemuž může přispět ke zlepšení současného stavu poznání a stát se základem pro další výzkum. Můj projekt zároveň může významně pomoci ke zlepšení propagace české literatury.

Jako nejvýraznější hrozby vidím nezájem odborníků, institucí a zejména široké veřejnosti o projekt. Úspěch projektu může negativně ovlivnit i celková marginální pozice současné české literatury ve společnosti. Spíše málo pravděpodobný je v současnosti vznik nového konkurenčního projektu, k oslabení pozice mého projektu však mohou vést např. aktivity nově vzniklého Českého literárního centra, přestože jeho hlavním cílem by měla být propagace české literatury v zahraničí.⁹²

⁹¹ SWOT analýza spočívá ve stanovení silných (Strengths) a slabých stránek (Weaknesses), příležitostí (Opportunities) a hrozeb (Threats).

⁹² [INTUITY]. České literární centrum. *Moravská zemská knihovna* [online]. [Brno]: [2016], aktualizováno 22. 3. 2017 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://www.mzk.cz/aktuality/ceske-literarni-centrum>

5.5.3 Oslovení dalších partnerů

Ve své dlouhodobé vizi jsem vsadil na pomalejší růst a pozvolné budování důvěry v očích partnerů. V první fázi se mi podařilo získat přízeň literárních periodik. Na svých webových stránkách jsem bezplatně umístil odkaz na jejich web, aniž bych (i kvůli minimální návštěvnosti) požadoval jakoukoliv formu kompenzace. Nejprve jsem se chtěl zaměřit na vytváření kvalitního obsahu, díky němuž by můj projekt vstoupil do širšího povědomí. Teprve po určité době a dosažení mnohem vyšší návštěvnosti by bylo možné žádat partnery o benefity, např. umístění mého odkazu na jejich webu nebo jinou formu propagace.

Během několika týdnů mám v plánu oslovit také klíčové české literární instituce a dohodnout s nimi nějakou formu spolupráce, přestože minimálně v první fázi očekávám nezájem či přímo ignoraci. Jako nejvhodnější partneři se jeví spisovatelské organizace, především Asociace spisovatelů. Cílem mého zájmu by následně měly být Ústav pro českou literaturu a Svaz českých knihkupců a nakladatelů, naopak jako velmi nepravděpodobná varianta se momentálně jeví oslovení příslušných ministerstev. V případě úspěchu u některé ze zmíněných institucí bych chtěl dále oslovit příslušné katedry vysokých škol. Uvažuji také o možnostech spolupráce s některými webovými projekty jako iLiteratura.cz nebo VašeLiteratura.cz.

6 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval společenským dopadem současné české literatury. V teoretické části práce jsem nejprve stručně nastínil společensko-politický vliv českých a československých spisovatelů, kontinuálně trvajících od dob národního obrození až do roku 1989. Poukázal jsem i na tradici sjezdů spisovatelů, z nichž zejména II. a IV. sjezd Svazu československých spisovatelů svým významem přesáhly hranice literatury. Poté jsem se zaměřil na představení vývoje literární kultury v České republice od 90. let do současnosti, konkrétně na proměnu společenského postavení spisovatelů, knižního trhu a čtenářských návyků; zmínil jsem se rovněž o způsobu propagace literatury. Poté jsem se věnoval diskusi literární obce o mimoestetických funkcích české literatury, zejména otázce angažovanosti. Stručně jsem nastínil vznik Asociace spisovatelů a následně jsem se zaměřil na Sjezd spisovatelů 2015 a čtyři konkrétní příspěvky.

V praktické části bakalářské práce jsem zabýval vznikem a vývojem mého internetového projektu *Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti*

(www.soucasnaliteratura.cz). Zevrubně jsem popsal všechny fáze vývoje od hledání vhodné platformy přes vytvoření návrhu až po spuštění a následný provoz projektu. Zároveň jsem představil vizi budoucího rozvoje projektu.

Ve své práci jsem zkoumal principy fungování knižního trhu a literárního provozu obecně. Na základě získaných poznatků jsem hledal příčiny snižujícího se zájmu široké veřejnosti o současnou českou literaturu. Celkem jsem objevil šest hlavních příčin.

První problém vidím v přesycenosti knižního trhu a ztrátou výlučnosti knih. V současnosti ročně vychází třikrát až čtyřikrát více titulů oproti roku 1990. Orientace v záplavě nových (i jen českých) titulů není jednoduchá ani pro odborníka. Čtenář však obvykle nemá čas a chuť z nepřehledné nabídky vybírat kvalitní tituly, případně si vybere podle doporučení blízkých nebo náhodně podle obálky. Zároveň také existuje vysoká pravděpodobnost, že sáhne po průměrné překladové knize, na kterou pouze někde viděl reklamu.

Druhý problém spatřuji v nedostatečné roli škol. Navzdory výjimkám není polistopadové české tvorbě při výuce literatury, v porovnání např. s antikou nebo 19. stoletím, věnována dostatečná, často však vůbec žádná pozornost. Toto tvrzení sice není podloženo mým vlastním empirickým výzkumem, vycházím však z relevantních dat Jiřího Trávníčka (viz kapitola 3.2.3) nebo zkušeností Pavla Janouška, který již v roce 2009 psal o nezájmu vysokoškolských studentů bohemistiky o současnou českou literaturu. Komplikaci ve výuce však působí i skutečnost, že v současné české literární produkci se mnohdy nevyznají ani sami učitelé.

Třetí problém nacházím u neochoty mnohých autorů brát v potaz specifické potřeby současných čtenářů. To rozhodně neznamená rezignovat na uměleckou kvalitu, ovšem je nutné důkladně zvážit, zda má konkrétní dílo čtenářům co nabídnout (např. i v kontextu světové literatury).

Čtvrtý problém souvisí s celkovým technologickým pokrokem. Literatura je oproti audiovizuální tvorbě příliš statická a zdánlivě nudná.

Pátý problém je způsoben neochotou autorů vstupovat do veřejného prostoru, podílet se na reflexi literatury, a tím vytvářet tzv. druhý život knihy, jak ho popsal např. Miroslav Balaščík (viz kapitola 4.2.4). Zcela zásadní příčinou úpadku literární kultury je neochota mnohých autorů číst (!) současnou českou literaturu.

Šestý problém představuje špatně cílená propagace. Všechny subjekty knižního trhu (nakladatelé, distributoři i knihkupci) se alespoň částečně, tedy např. zveřejněním v seznamu novinek, snaží propagovat každý jednotlivý vydaný titul, tím ovšem čtenář ztrácí přehled

o celku. Z mého pohledu daný problém neřeší ani třídění do žánrových kategorií.

Částečně lze jako negativum vnímat také vysokou cenu knih, ovšem zejména ve velkých městech existuje vysoká pravděpodobnost, že již brzy po vydání bude kniha dostupná k vypůjčení v knihovně.

Na základě analýzy příčin jsem se pokusil navrhnout praktické řešení. Vytvořil jsem internetový projekt *Současná česká literatura: Most k literární přítomnosti*, který by měl alespoň většinu těchto problémů řešit.

Presycenost trhu. Mým cílem je v přehledu české literatury množství vycházejících knih redukovat na tzv. kánon. Takový krok se může zdát poněkud problematický, ale podle mého názoru je pro obraz české literatury v očích veřejnosti mnohem nebezpečnější nerozlišování kvalitních a průměrných či podprůměrných titulů.

Školní výuka. Můj příspěvek v této oblasti spočívá ve vytvoření stručného a srozumitelného přehledu dějin české literatury, který by studentům umožnil získat kvalitní prvotní informace o současné české literatuře.

Technologický pokrok. Rozvoji vědy a techniky nelze zabránit, proto je nutné najít způsob, jak efektivně využít moderních technologií k propagaci literatury. Můj projekt mj. využívá rozsáhlou síť hypertextových odkazů včetně odkazů na multimediální obsah České televize a Českého rozhlasu.

Druhý život knihy. Přestože o reflexi literatury by se v první řadě měli starat literární kritici a sami spisovatelé, pomocí databáze *Texty o literatuře* se pokouším zabránit „zapadnutí“ důležitých textů ve velkém množství nesouvisejícího obsahu v internetových archivech literárních periodik. Do budoucna zároveň plánuji rozšíření databáze o kritiky a recenze na vycházející díla současné české literatury.

Propagace. Můj projekt si zakládá na nekomerčnosti obsahu. Nemám zájem na generování zisku, proto mohu propagovat knihy, které mi připadají skutečně kvalitní, nikoliv proto, že se jedná o právě vydanou novinku, která již po několika týdnech nebude nikoho zajímat.

Nastínil jsem zde svou vizi praktického řešení problému snižujícího se zájmu široké veřejnosti o českou literaturu. Jsem si vědom, že tento projekt je snad až příliš ambiciózní a snadno může skončit neúspěchem, ovšem mým zásadním cílem již od zadání bakalářské práce bylo alespoň trochu přispět české literatuře k obnovení její dávné prestiže. Věřím, že se mi to povedlo, ačkoliv je více než předčasné mluvit o výsledcích.

Seznam pramenů a literatury

a) Monografie

FIALOVÁ, Alena, ed., a kol. *V souřadnicích mnohosti: Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2410-7.

Kolektiv autorů. *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015. ISBN 978-80-7491-384-6.

BALAŠTÍK, Miroslav. Konec (české) literatury. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 135-140. ISBN 978-80-7491-384-6.

BÍLEK, Petr A. Proč nás/vás nečtou. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 93-97. ISBN 978-80-7491-384-6.

JANÁČEK, Pavel. Profesionální spisovatel dnes. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 83-91. ISBN 978-80-7491-384-6.

NĚMEC, Jan. Přepisujeme přítomnost. In: *Sjezd spisovatelů 2015: Sborník příspěvků*. Brno: Host, 2015, s. 19-23. ISBN 978-80-7491-384-6.

Kolektiv autorů. *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0.

MACHALA, Lubomír, ed., a kol. *Panorama české literatury 2: po roce 1989*. Praha: Euromedia Group – Knižní klub, 2015. ISBN 978-80-242-5054-0.

PŘIBÁŇ, Michal, ed. *Z dějin českého myšlení o literatuře, sv. 2 (1948-1958): Antologie k dějinám české literatury 1945-1990*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2002. ISBN 80-85778-36-X. Dostupné také z:

<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zdejin/2/seifert.pdf>

PŘIBÁŇ, Michal, ed. *Z dějin českého myšlení o literatuře, sv. 3 (1958-1969): Antologie k dějinám české literatury 1945-1990*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2003. ISBN 80-85778-38-6. Dostupné také z:
<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zdejin/3/kliment.pdf>

ŠIMEČEK, Zdeněk a Jiří TRÁVNÍČEK. *Knihy kupovati...: Dějiny knižního trhu v českých zemích*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2404-6.

TRÁVNÍČEK, Jiří. *Překnížkováno: Co čteme a kupujeme (2013)*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-256-6.

b) Články v tištěných periodikách

ANDREAS, Petr. Poezie – veskrze nespolehlivá hodnota: S Petrem Hruškou o lípách, autech a lodích. *A2: kulturní týdeník*. 2008, 4(14) 1, 14-15. ISSN 1801-4542. Dostupné také z:
<https://www.advojka.cz/archiv/2008/14/poezie-veskrze-nespolehliva-hodnota>

BALAŠTÍK, Miroslav. Literatura a politika. *Dokořán*. 2002, 6(22), 25-27.

BORZIČ, Adam. Nechat mluvit vítr. *Tvar: literární obtýdeník*. 2010, 21(4), 1, 4-5. ISSN 0862-657 X. Dostupné také z: <http://old.itvar.cz/prilohy/31/Tvar04-2010.pdf>

FANTASÍA. Programové teze skupiny Fantasía. *Tvar: literární obtýdeník*. 2010, 21(4), 4. ISSN 0862-657 X. Dostupné také z: <http://old.itvar.cz/prilohy/31/Tvar04-2010.pdf>

HŮLOVÁ, Petra. Kmen spisovatelů a strašidlo. *A2*. 2014, 10(21), 5. ISSN 1803-6635. Dostupné také z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/21/kmen-spisovatelu-a-strasidlo-literarni-zapisnik>

JANOUSEK, Pavel. Krize krize: aneb Andělé svržení z nebe to nemají lehké. *Tvar: literární obtýdeník*. 2009, 20(20), 1, 4-5. ISSN 0862-657 X. Dostupné také z:
<http://old.itvar.cz/prilohy/148/Tvar20-2009.pdf>

KLÍČOVÁ, Eva. Doba postliterární. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2013, **29**(10), 26. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/10-2013/doba-postliterarni>

KRATOCHVÍL, Jiří. Česká literatura a politika. *Tvar: literární týdeník*. 1993, **4**(27-28), 1. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=Tvar/4.1993/27-28/1.png>

PALÁN, Aleš. Politika? Ta nestojí za literaturu!. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2008, **24**(7), 6-11. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2008/7-2008/politika-ta-nestoji-za-literaturu>

PIORECKÝ, Karel. Invaze diletantů: Obec spisovatelů – odvrácená tvář demokratizace literatury? *A2: kulturní čtrnáctideník*. 2014, **10**(13), 18-19. ISSN 1803-6635. Dostupné také z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/13/invaze-diletantu>

PŘIBÁŇ, Michal. „Jak kdesi říká Ferlinghetti — neangažovaná je jenom mrtvola...“. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2008, **24**(7), 77. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2008/7-2008/jak-kdesi-rika-ferlinghetti-neangazovana-je-jenom-mrtvola>

PUSKELY, Martin. Čekání na Auctora: Nekompromisní verdikt nad polistopadovou prózou. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2013, **29**(9), 17-27. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/9-2013/cekani-na-autora>

SEGI, Stefan. Rok klasiků a neskutečných událostí: Česká literatura 2013: první bilance. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře*. 2014, **30**(1), 9-16. ISSN 1211-9938. Dostupné také z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2014/1-2014/rok-klasiku-a-neskutecnych-udalosti>

ŠRÁMKOVÁ, Jana, Jan NĚMEC a Ivana MYŠKOVÁ. 12 odstavců o próze. *Respekt*. 2013, **24**(51-52), 116-117. ISSN 0862-6545. Dostupné také z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2013/51/literarni-dilo-nechapeme-jako-politickou-tribunu>

ŠVEC, Štefan B. P. Krize české literatury: Pár povrchních marketingových keců. *A2: kulturní týdeník*. 2008, **4**(13) 1, 16-17. Dostupné také z: <http://www.advojka.cz/archiv/2008/13/krize->

VOJTĚCH, Ivan. Kultura: neduživé dítě? (diskusi zaznamenal Ondřej Vaculík). *Literární noviny*. 1991, 2(9), 1, 3-4. Dostupné také z:

<http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=LitNIII/2.1991/9/1.png>

c) Elektronické zdroje

BAUER, Michal. Úzkost spoluviny: II. sjezd SČSS jako pokus o vzdor vůči moci. *Britské listy* [online]. 19. 4. 2011 [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/58279.html>

BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů (1). In: *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. 2011, aktualizováno 1. 2. 2011 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z:

<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>

GOLA, Petr. DPH v EU v roce 2015. *Finance.cz* [online]. 6. 2. 2015 [cit. 2017-04-15].

Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/436973-dph-v-eu-v-roce-2015/>

KOTRLA, Pavel. Potápěč: váš dýchací přístroj ve světě literatury. *Kotrla.com* [online]. [1998] [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://kotrla.com/frogman>

MATĚJKA, Ivan. Spisovatelé míří do prázdnoty. *Literární noviny* [online]. 9. 12. 2014, aktualizováno 11. 12. 2014 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z:

<http://www.literarky.cz/komentare/ostatni/18868-spisovatele-mii-do-prazdnoty>

MENING, Robert. WordPress vs Joomla vs Drupal: + CMS Comparison Chart. Which One is The Best? *WebsiteSetup.org* [online]. 2014, aktualizováno 11. 4. 2017 [cit. 2017-04-14].

Dostupné z: <https://websitesetup.org/cms-comparison-wordpress-vs-joomla-drupal/>

NĚMEC, Robert. Jak poznat, že je váš web penalizován – I. díl. *RobertNemec.com* [online].

5. 9. 2012 [cit. 2017-04-19]. Dostupné z: <http://robertnemec.com/jak-poznat-penalizaci-i/>

[TUREČKOVÁ, Marcela a kol.]. *Zpráva o českém knižním trhu 2015/16* [online]. [Praha]: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 2016, [cit. 2017-03-27]. ISBN 978-80-905680-8-2. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/content/zpravy/file-1284.pdf>

Zdroje bez uvedení konkrétního autora

Zdroje jsou seřazeny abecedně podle tvůrce webových stránek (může se lišit od provozovatele) nebo jiného elektronického dokumentu.

CZ.NIC. Vyhledávání v registru (Whois). *Cz.nic: Správce domény cz* [online]. [Praha]: ©2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <https://www.nic.cz/whois/domain/soucasnaliteratura.cz/>

GOOGLE, INC. *Začínáme s optimalizací pro vyhledávače* [online]. 2010 [cit. 2017-04-01].

Dostupné z:

<http://static.googleusercontent.com/media/www.google.cz/cs/cz/intl/cs/webmasters/docs/search-engine-optimization-starter-guide-cs.pdf>

[INTUITY]. České literární centrum. *Moravská zemská knihovna* [online]. [Brno]: [2016], aktualizováno 22. 3. 2017 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://www.mzk.cz/aktuality/ceske-literarni-centrum>

SIMILARWEB LTD. *SimilarWeb.com: Digital Market Intelligence & Website Traffic* [online]. London: ©2017 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <https://www.similarweb.com/>

TUTORIALCHIP. Chip Life: Premium Free WordPress Theme. *TutorialChip.com* [online]. ©2017 [cit. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.tutorialchip.com/chip-life/>

WEBHOLISM. Who We Are. *PEN International* [online]. London: ©2014 [cit. 2017-03-27].

Dostupné z:

<http://www.pen-international.org/who-we-are/>

d) Sekundární literatura k tématu

BALAŠTÍK, Miroslav. *Postgenerace: Zátíší a bojiště poezie 90. let 20. století*. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-355-5.

BALAŠTÍK, Miroslav. *Literatura v čase lovců: rozhovory se spisovateli 1995-2015*. Brno: Host, 2015. ISBN 978-80-7491-408-9.

BLAŽEJOVSKÁ, Alena a Radim KOPÁČ. *Popiš mi tu proměnu: rozhovory s básníky*. Praha: Pulchra, 2010. ISBN 978-80-87377-15-4.

HAMAN, Aleš. *Prozaické surfování: Česká literatura na konci milénia*. Olomouc: Votobia, 2001. ISBN 80-7198-493-0.

LEHÁR, J., A. STICH, J. JANÁČKOVÁ a J. HOLÝ. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Druhé doplněné vydání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013.

PIORECKÝ, Karel. *Česká literatura a nová média*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2578-4.

WÖGEBAUER, M., P. PÍŠA, P. ŠÁMAL a P. JANÁČEK. *V obecném zájmu: Cenzura a sociální regulace literatury v moderní české literatuře 1749-2014. Svazek II*. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2491-6.

ZACHOVÁ, Alena. *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková, 2013. ISBN 9788090444973.

Přílohy

Příloha A: Slovníček pojmů praktické části BP

Příloha B: Vzhled prvního návrhu (neveřejných) webových stránek

Příloha C: Současná podoba webových stránek

Příloha D: Administrace webových stránek

Příloha E: Služba Webmail společnosti Active24

Příloha A: Slovníček pojmů praktické části BP

CSS (Cascading Style Sheets) – kaskádové styly; zjednodušeně řečeno: jazyk pro zápis grafické úpravy webových stránek

FTP (File Transport Protocol) – protokol sloužící k přenosu souborů mezi počítači nebo z počítače na server

IP adresa (Internet Protocol address) – identifikační číslo síťového rozhraní v počítačové síti (Wi-Fi, Ethernet, virtuální zařízení, ...)

Mailforward – služba sloužící k přesměrování všech přijatých e-mailů na jedné doméně na vybranou e-mailovou adresu

MySQL, MSSQL – systémy řízení báze dat; zjednodušeně řečeno: software na správu databází

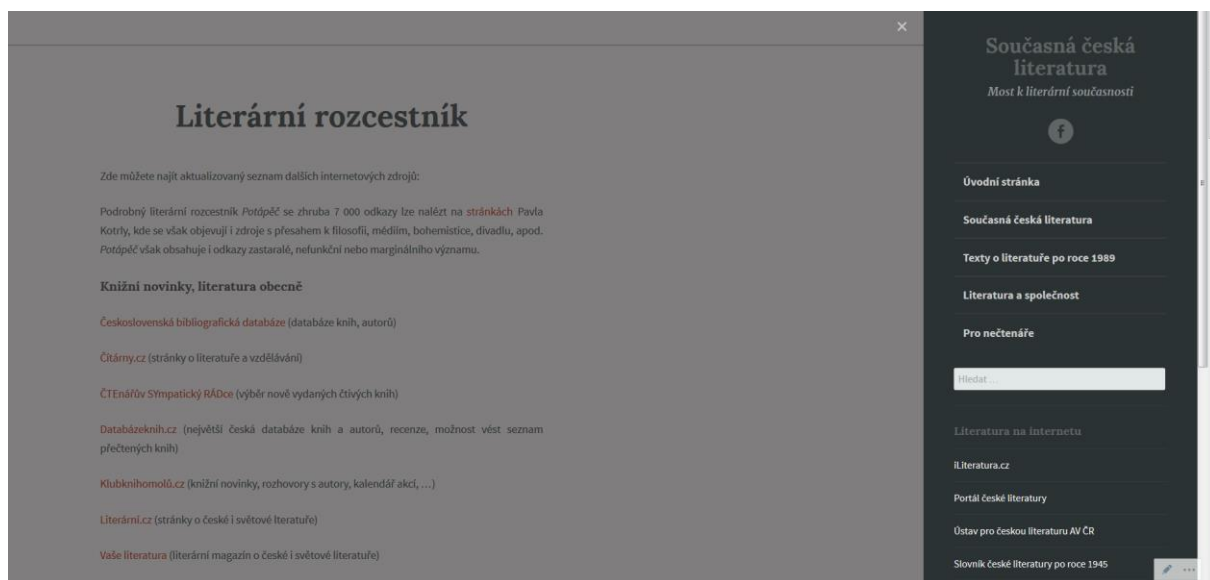
Redakční systém (WordPress, Joomla!, Drupal) – zjednodušeně řečeno: systém sloužící k administraci webových stránek

RSS (Rich Site Summary) – umožňuje uživatelům odebírat novinky z webových stránek

SEO metody (Search Engine Optimization) – optimalizace pro vyhledávače; vytváření a úprava webových stránek za účelem lepšího postavení ve vyhledávacích

Webhosting – pronájem prostoru pro webové stránky na cizím serveru

Příloha B: Vzhled prvního návrhu (neveřejných) webových stránek

Příloha C: Současná podoba webových stránek

SOUČASNÁ ČESKÁ LITERATURA

MOST K LITERÁRNÍ PRÍTOMNOSTI

O PROJEKTU | LITERATURA A SPOLEČNOST | PRO NEČTENÁŘE | SOUČASNÁ ČESKÁ LITERATURA | TEXTY O LITERATUŘE

Literatura a společnost

Literatura v dějinách českých zemí vždy hrála významnou společenskou roli. Mnozí spisovatelé znamenali pro společnost v klíčových okamžicích národních dějin výrazné morální autority. V květnu roku 1917 vydali čeští spisovatelé, novináři a vědci *Manifest českých spisovatelů*, adresovaný českým poslancům Říšské rady, požadující právo na sebeurčení národa. Mnozí spisovatelé se za své postoje později dočkali perzekuce ze strany nacistické a poté komunistické moci. v 60. letech byli součástí obrodného procesu v Československu, následně představiteli Charty 77. Těsně se pěti politiky a literatury symbolicky vyvrcholilo v prosinci roku 1989, kdy se prvním porevolučním československým prezidentem stal spisovatel a dramatik Václav Havel.

Po roce 1989 se však daná situace výrazně změnila. Na literaturu přestal být vyvíjen tlak ze strany politické moci, ovšem jak z důvodu nabídky velkého množství knih na trhu, tak i stále menší ochoty autorů zabývat se ve svých dílech aktuálními společenskými otázkami, se postupně zájem čtenářů o současnou českou literaturu snižoval. Tento fakt v posledních letech vedl k obnovení diskuse o úloze literatury ve společnosti.

LITERATURA NA INTERNETU

- iliteratura.cz
- Portál české literatury
- Slovník české literatury po roce 1945
- Ústav pro českou literaturu AV ČR

SEKUNDÁRNÍ ODKAZY

- Literární internetový rozcestník

Host (2013)

Literatura obecně (próza, poezie, český literární provoz)

SEGL, Stefan. Rok prozaických nadějí a básnických jistot: Bilance české literatury za rok 2012. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2013. **29**(1). 9-16 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/1-2013/rok-prozaicky-nadeji-a-basnic-kych-jistot>

KLÍČOVÁ, Eva. Jemně zklamána očekávání: Rok 2012 v české próze. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2013. **29**(1). 18-19 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/1-2013/jemne-zklamana-ocekavani>

KAPRÁLOVÁ, Dora. Čekání na smích a konec světa: Česká próza v roce 2012. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2013. **29**(1). 20-21 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/1-2013/cekani-na-smich-a-konec-sveta>

MARTÍNKOVÁ-RACKOVÁ, Simona. Posuny a návraty: Česká poezie v roce 2012 z pohledu editorky *Nejlepších českých básní*. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2013. **29**(1). 26-27 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/1-2013/posuny-a-navraty>

ŠTENGL, Petr. Nebyla jak leklá ryba: Česká poezie v roce 2012 z pohledu autora, editora a nakladatele. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2013. **29**(1). 28-29 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2013/1-2013/nebyla-jak-lekla-ryba>

PUSKELY, Martin. Čekání na Autora: Nekompromisní verdikt nad polistopadovou prózou. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře* [online]. 2013. **29**(0). 16-27 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938.

LITERATURA NA INTERNETU

- iliteratura.cz
- Portál české literatury
- Slovník české literatury po roce 1945
- Ústav pro českou literaturu AV ČR

SEKUNDÁRNÍ ODKAZY

- Literární internetový rozcestník
- Tištěné zdroje

LITERATURA V MÉDIÍCH

- Magazín ASAP v ČT
- Četba a rozhlasové hry na ČRo Vitava
- Slovo o literatuře na ČRo Vitava

autor: Arnošt Lustig (3. část Zidovské trilogie)

film Colette, scénář: Arnošt Lustig, Milan Cieslar, Ladislava Chateau, režie: Milan Cieslar (2013)

Vychova dívek v Čechách (1994)

autor: Michal Viewegh

film Vychova dívek v Čechách, scénář: Václav Šášek, režie: Petr Kolih (1997)

Hovno hoří (1994)

autor: Petr Šabach

film Peříšky, scénář: Petr Jarchovský, Jan Hřebejk, režie: Jan Hřebejk (1999)

Anděl (1995)

autor: Jáchym Topol

film Anděl Exit, scénář: Vladimír Michálek, Jáchym Topol, režie: Vladimír Michálek (2000)

Účastníci zájezdu (1996)

autor: Michal Viewegh

film Účastníci zájezdu, scénář: Michal Viewegh, Jiří Vejdělek, režie: Jiří Vejdělek (2006)

Povídky o manželství a sexu (1999)

autor: Michal Viewegh

Tištěné zdroje

LITERATURA V MÉDIÍCH

Magazín ASAP v ČT

Četba a rozhlasové hry na ČRo Vltava

Slovo o literatuře na ČRo Vltava

Pořad Literatura na ČRo Radio Wave

KONTAKT

V případě dotazů, připomínek nebo nápadů na vylepšení webu pište na email:

kotria.tomas@soucasnaliteratura.cz

Vývoj myšlení o literatuře na internetu

První zmínky o internetu se mezi spisovatele a kritiky začaly objevovat na přelomu let 1996 a 1997. Poprvé o něm promluvil v září 1996 Martin C. Putna, který o něm prohlásil: „Zcela mimo dosah chápání většiny z nás vzniká zcela nový svět kultury internetu, počítačových her a virtuální reality. Děsíme se takového světa, pokládáme jej za pseudokulturu, a nebo rovnou za projevy přicházejícího, dobro a zlo, skutečnost s podvodem směšujícího Antikrista. Možná je to pravda. Ale jak to můžeme vědět s jistotou, když o tomto světě nic nevíme?“ Články o existenci internetu se ještě téhož roku začaly objevovat v literárních časopisech, ovšem první z nich byl paradoxně uveřejněn v příloze *Obrys-Kmen* komunistického deníku *Haló noviny*. Autorem byl Miroslav Klívar, který se se možnosti využití internetu k literárním účelům zabýval i v následujících letech.

V únoru 1997 časopis *Tvar* zveřejnil článek *LiNetnet* básníka Norberta Holuba, kde autor ostře kritizuje nedůvěru a nechuť k novému médiu: „Že literatura je ghetto, jsem věděl, ale že to české ghetto je do sebe tak zahleděné, jsem přece jen netušil. V konfrontaci asi s největším antisegregačním produktem tohoto století, s internetem, se projevila v roce 1996 jako výrazný ignorant. V klasických literárních periodikách padlo na adresu internetu jen několik vedlejších poznámek, povětšinou o méně zasvěcených, o to více odsuzujících. *Utrousi-li někdo povyšeneckou větičku o internetové pakultuře, je to stejné pakoidní výrok, jako by razil termín katolická pakultura?* Přesto i on si byl vědom rizik, která internet a neomezená možnost publikace přináší. Článek vyvolal celou řadu polemických reakcí. Tvrdě se proti údajným výhodám internetu v článku *Zbytečný internet* vyhradil kritik Petr Cěkota, naopak kladně se vyjádřil další básník Miroslav Holub.

K hledání nových podob literatury o rok později vyzval Petr Odillo Stradický ze Strdic (vlastním jménem Petr Stančík). Ten varoval před neochotou básníků obsadit kyberprostor: „*Budeme se možná ještě několik generací utěšovat vzájemným tištěním svých veršů v literárních časopisech, které budeme číst zase jen my. A až všichni básníci vymřou, poezie nezmizí, jen se bude nazývat jinak – třeba hacking nebo webmasterství.!*“ *Osdílit internet znamená, že do něj pokorně*

Search

LITERATURA NA INTERNETU

iLiteratura.cz

Portál české literatury

Slovník české literatury po roce 1945

Ústav pro českou literaturu AV ČR

SEKUNDÁRNÍ ODKAZY

Literární internetový rozcestník

Tištěné zdroje

LITERATURA V MÉDIÍCH

Magazín ASAP v ČT

Četba a rozhlasové hry na ČRo Vltava

Slovo o literatuře na ČRo Vltava

Příloha D: Administrace webových stránek

Název	Autor	Datum	Analytics WD
A2 (2013)	soucasnani	Publikováno 10.4.2017	
A2 (2014)	soucasnani	Publikováno 7.4.2017	
A2 (2015)	soucasnani	Publikováno 7.4.2017	
A2 (2016)	soucasnani	Publikováno 10.4.2017	
Angažovaná literatura (databáze)	soucasnani	Publikováno 6.4.2017	
E-knihy (databáze)	soucasnani	Publikováno 6.4.2017	
Host (2013)	soucasnani	Publikováno 6.4.2017	
Host (2014)	soucasnani	Publikováno 20.3.2017	
Host (2015)	soucasnani	Publikováno 9.4.2017	
Host (2016)	soucasnani	Publikováno 6.4.2017	
Literární akce (databáze)	soucasnani	Publikováno 6.4.2017	
Literární ceny (databáze)	soucasnani	Publikováno 6.4.2017	
Literární internetový rozcestník	soucasnani	Publikováno 15.3.2017	
Literární kritika (databáze)	soucasnani	Publikováno 7.4.2017	

O PROJEKTU | LITERATURA A SPOLEČNOST | PRO NEČTENÁŘE | SOUČASNÁ ČESKÁ LITERATURA | TEXTY O LITERATUŘE

Rozhovory (abecedně)

Rozhovory jsou řazeny abecedně podle příjmení dotazovaného. Po snazší orientaci je nad každou citací uvedeno příjmení a jméno dotazovaného, případně dotazovaných.

Adamovič Ivan

TESAŘ, Antonín a Karel VESELÝ. Držíme se na Zemi. S Ivanem Adamovičem o sci-fi a fascinaci budoucností. *A2 [online]. 2016, 12(1), 20-21 [cit. 2017-04-07]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2016/1/drzime-se-na-zemi>*

Bendová Veronika

ŘEHULKOVÁ, Hana. Čím jsem starší, tím víc mi věci přijdou nejednoznačné: Se spisovatelkou Veronikou Bendovou o víře, o starém a novém a o obtížnosti druhé knihy. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře [online]. 2016, 30(2), 55-57 [cit. 2017-04-06]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2014/2-2014/cim-jsem-starsi-tim-vic-mi-veci-prjdou-nejednoznacne>*

Blatná Dana

NĚMEC, Jan. 90—60—90: S literární agentkou Danou Blatnou o ideálních mirách knihy, Frankfurtském knižním veletrhu a prezentaci české literatury v zahraničí. *Host: měsíčník pro literaturu a čtenáře [online]. 2014, 30(9), 71-73 [cit. 2017-03-30]. ISSN 1211-9938. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2014/9-2014/90-60-90>*

Borzíe Adam

Search

LITERATURA NA INTERNETU

- [iLiteratura.cz](#)
- Portál České literatury
- Slovník české literatury po roce 1945
- Ústav pro českou literaturu AV ČR

SEKUNDÁRNÍ ODKAZY

- Literární internetový rozcestník
- Tiskové zdroje

LITERATURA V MĚDÍCH

- Magazín ASAP v ČT
- Četba a rozhlasová hra na ČRo.Vltava

Příloha E: Služba Webmail společnosti Active24

